

اتحادیه صادرکنندگان فرآورده های
نفت، گاز و پتروشیمی ایران

گزارش ماهانه معاملات خوراک پالایشگاهی

دی ۱۴۰۴

شناسنامه گزارش

تهیه شده در دپارتمان پژوهش و آمار اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

عنوان گزارش: گزارش ماهانه معاملات خوراک پالایشگاهی؛ دی ۱۴۰۴

گردآوری و تدوین: مهتاب ابراهیمی

ناظر: فریدون اسعدی، هادی ابراهیمی

نوع گزارش: تحلیلی

شماره گزارش: ۱۴۰۴/۶۱۶۳۴

تاریخ انتشار: بهمن‌ماه ۱۴۰۴

فهرست

مقدمه	۱
۱. میعانات گازی	۱
۱-۱. وضعیت عرضه و تقاضای میعانات گازی	۱
۱-۲. ارزیابی رفتار قیمتی و میزان رقابت در معاملات میعانات گازی	۲
۱-۳. سهم پالایشگاه‌ها از عرضه کل میعانات گازی	۴
۲. وکیوم باتوم	۵
۲-۱. وضعیت عرضه و تقاضای وکیوم باتوم	۵
۲-۲. ارزیابی رفتار قیمتی و میزان رقابت در معاملات وکیوم باتوم	۶
۲-۳. سهم پالایشگاه‌ها از عرضه کل وکیوم باتوم	۹
۳. روغن پایه	۱۱
۳-۱. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه در دی‌ماه به تفکیک شرکت و گرید	۱۱
۳-۱-۱. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه؛ نفت ایرانول تهران	۱۱
۳-۱-۲. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه؛ نفت بهران	۱۲
۳-۱-۳. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه؛ نفت پارس	۱۲
۳-۱-۴. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه؛ نفت سپاهان	۱۳
۳-۲. ارزیابی رفتار قیمتی و میزان رقابت در معاملات روغن پایه	۱۴
۳-۲-۱. رفتار قیمتی و میزان رقابت در معاملات روغن پایه؛ نفت ایرانول	۱۴
۳-۲-۲. رفتار قیمتی و میزان رقابت در معاملات روغن پایه؛ نفت بهران	۱۶
۳-۲-۳. رفتار قیمتی و میزان رقابت در معاملات روغن پایه؛ نفت پارس	۱۶
۳-۲-۴. رفتار قیمتی و میزان رقابت در معاملات روغن پایه؛ نفت سپاهان	۱۸
۳-۳. تحلیل ساختار بازار گریدهای مشترک روغن پایه و سهم تولیدکنندگان	۱۸
۴. اسلاک واکس	۲۰
۴-۱. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس در دی‌ماه به تفکیک شرکت و گرید	۲۰
۴-۱-۱. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس؛ نفت ایرانول	۲۰

- ۴-۱-۱-۱. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس؛ نفت ایرانول تهران..... ۲۱
- ۴-۱-۱-۲. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس؛ نفت ایرانول آبادان ۲۱
- ۴-۱-۲. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس ؛ نفت پارس ۲۲
- ۴-۱-۳. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس ؛ پالایش نفت پایا ۲۲
- ۴-۱-۴. وضعیت عرضه و تقاضای پارافین واکس ؛ نفت سپاهان ۲۳
- ۴-۲. ارزیابی رفتار قیمتی و میزان رقابت در معاملات اسلاک واکس..... ۲۴
- ۴-۲-۱. رفتار قیمتی و میزان رقابت در معاملات اسلاک واکس؛ نفت ایرانول ۲۴
- ۴-۲-۱-۱. رفتار قیمتی و میزان رقابت در معاملات اسلاک واکس؛ نفت ایرانول تهران..... ۲۴
- ۴-۲-۱-۲. رفتار قیمتی و میزان رقابت در معاملات اسلاک واکس؛ نفت ایرانول آبادان ۲۵
- ۴-۲-۲. رفتار قیمتی و میزان رقابت در معاملات اسلاک واکس؛ نفت پارس ۲۶
- ۴-۲-۳. رفتار قیمتی و میزان رقابت در معاملات اسلاک واکس؛ پالایش نفت پایا ۲۷
- ۴-۲-۴. رفتار قیمتی و میزان رقابت در معاملات اسلاک واکس؛ نفت سپاهان ۲۷
- ۴-۳. تحلیل ساختار بازار گریدهای مشترک اسلاک واکس و سهم تولیدکنندگان..... ۲۸
- جمع‌بندی ۲۹

مقدمه

بازار فرآورده‌های میانی و خوراک زنجیره پالایش و پتروشیمی، به‌ویژه محصولاتی مانند میعانات گازی، وکیوم باتوم، روغن پایه و اسلاک‌واکس، نقش تعیین‌کننده‌ای در پایداری تولید، جهت‌دهی جریان‌های تجاری و شکل‌گیری قیمت‌ها در صنایع پایین‌دستی ایفا می‌کند. بررسی عملکرد این محصولات در بستر بورس انرژی و بورس کالای ایران، امکان ارزیابی شفاف‌تری از وضعیت عرضه، سطح تقاضا، شدت رقابت و ساختار بازار را فراهم می‌سازد و به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ابزارهای تحلیل رفتار بازیگران اصلی این زنجیره محسوب می‌شود.

در این گزارش، وضعیت معاملات محصولات یادشده طی دی‌ماه ۱۴۰۴ با تمرکز بر سه محور اصلی عرضه و تقاضا، رفتار قیمتی و ساختار بازار مورد بررسی قرار گرفته است. در هر بخش، ابتدا الگوی عرضه و تقاضای شرکت‌ها به تفکیک محصول و گرید تحلیل شده، سپس میزان رقابت قیمتی در معاملات ارزیابی گردیده و در نهایت، برای گریدهای مشترک، سهم نسبی عرضه‌کنندگان و میزان تمرکز بازار استخراج شده است. این رویکرد تحلیلی، تصویری جامع از شرایط بازار، عدم تعادل‌های موجود و نقش هر یک از عرضه‌کنندگان در شکل‌دهی به وضعیت معاملاتی این محصولات ارائه می‌دهد.

۱. میعانات گازی

میعانات گازی در دی‌ماه ۱۴۰۴ توسط سه شرکت شامل مجتمع گاز پارس جنوبی، پالایش گاز خانگیران و پتروشیمی رازی تولید شد. عرضه این محصول در بورس انرژی ایران، در مورد میعانات گازی مجتمع گاز پارس جنوبی و پالایش گاز خانگیران توسط شرکت ملی نفت ایران و در مورد شرکت پتروشیمی رازی توسط خود این شرکت انجام گرفته است. شایان ذکر است که میعانات گازی مجتمع گاز پارس جنوبی با واحد «بشکه» و محصولات سایر شرکت‌ها با واحد «تن» در بورس انرژی گزارش شده‌اند.

بررسی بازار میعانات گازی در این ماه در سه گام انجام می‌شود: ابتدا وضعیت عرضه و تقاضا، سپس رفتار قیمتی و میزان رقابت در معاملات و در نهایت، سهم هر تولیدکننده از عرضه کل بازار مورد تحلیل قرار می‌گیرد.

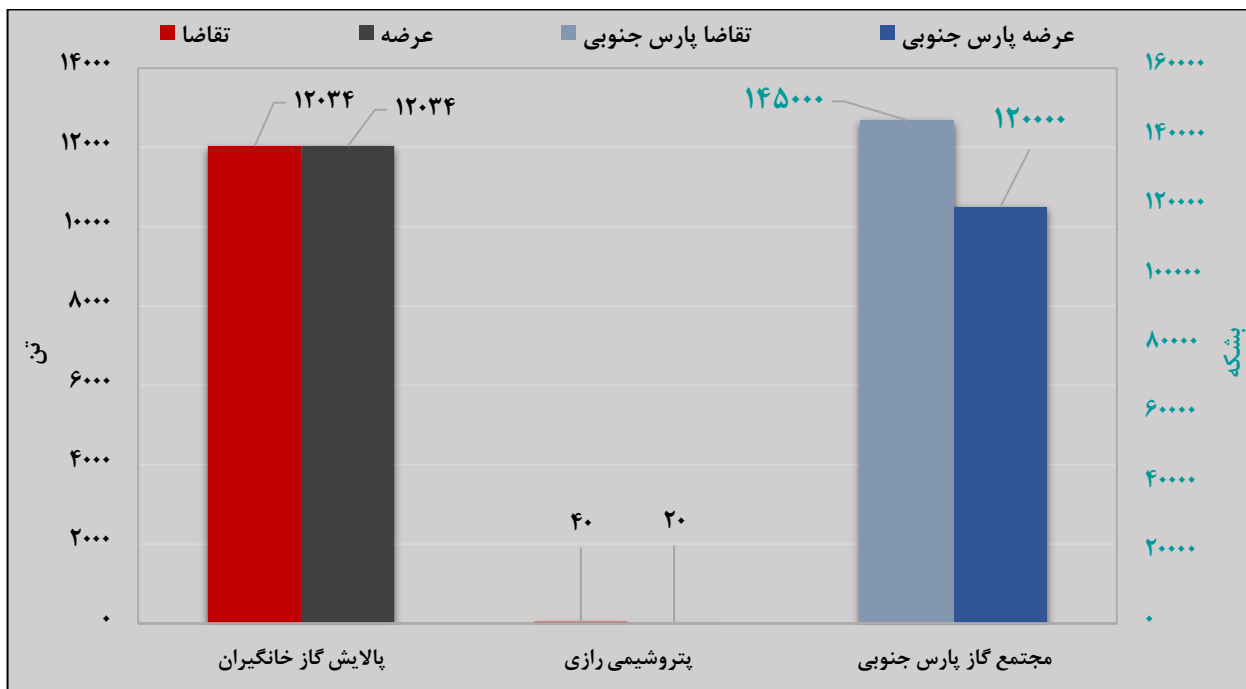
۱-۱. وضعیت عرضه و تقاضای میعانات گازی

بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که سطح تقاضا برای میعانات گازی در دی‌ماه ۱۴۰۴ قابل توجه بوده و در اغلب موارد، حجم عرضه انجام‌شده نتوانسته پاسخگوی نیاز ثبت‌شده در بازار باشد.

بر اساس اطلاعات ثبت‌شده، مجتمع گاز پارس جنوبی با عرضه ۱۲۰ هزار تن و تقاضای ۱۴۵ هزار تن میعانات گازی، با کسری عرضه‌ای معادل ۲۵ هزار تن مواجه بوده است. با وجود اینکه این شرکت بیشترین حجم عرضه را در میان تولیدکنندگان داشته، شکاف میان عرضه و تقاضا نشان‌دهنده فشار مستمر سمت تقاضا در بازار است. در پالایش گاز خانگیران نیز وضعیت مشابهی مشاهده می‌شود؛ به‌طوری که حجم تقاضای ثبت‌شده ۱۲ هزار و ۳۴ تن بوده و از عرضه انجام‌شده فراتر رفته، موضوعی که عدم تعادل میان عرضه و تقاضا را در معاملات این محصول آشکار می‌سازد.

همچنین، بررسی معاملات پتروشیمی رازی نشان می‌دهد که این شرکت با عرضه ۲۰ تن و تقاضای ۴۰ تن، تنها نیمی از تقاضای بازار را پوشش داده است. با این حال، به دلیل پایین بودن حجم مطلق معاملات این شرکت، اثرگذاری آن بر روند کلی بازار میعانات گازی محدود ارزیابی می‌شود.

شکل ۱. وضعیت عرضه و تقاضای میعانات گازی به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ دی ۱۴۰۴

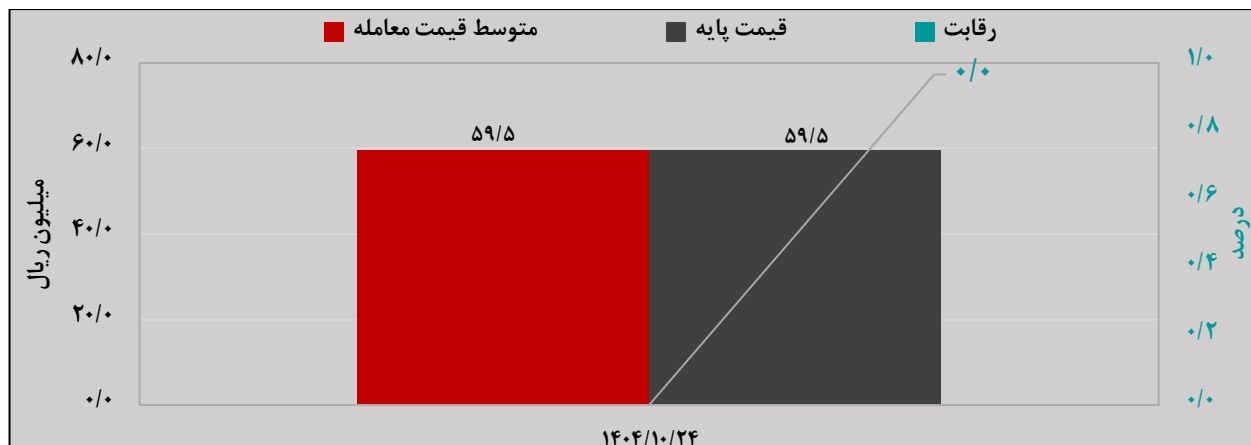
مأخذ: بورس انرژی ایران.

۱-۲. ارزیابی رفتار قیمتی و میزان رقابت در معاملات میعانات گازی

پس از بررسی وضعیت کمی بازار، در گام دوم رفتار قیمتی معاملات میعانات گازی مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. در این بخش، اختلاف میان قیمت پایه عرضه و قیمت متوسط معامله به‌عنوان شاخصی از شکل‌گیری یا عدم شکل‌گیری رقابت قیمتی بررسی شده است.

بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که در دی‌ماه ۱۴۰۴، عرضه میعانات گازی توسط سه شرکت مجتمع گاز پارس جنوبی، پالایش گاز خانگیران و پتروشیمی رازی با رقابت قیمتی محدود مواجه بوده است. مطابق داده‌ها، مجتمع گاز پارس جنوبی در تنها نوبت عرضه خود، قیمت متوسط معامله دقیقاً برابر با قیمت پایه و معادل ۵۹/۵ میلیون ریال به ازای هر تن بوده است؛ بدین ترتیب، هیچ رقابت قیمتی در معاملات این محصول مشاهده نشده است.

شکل ۲. میزان رقابت قیمتی میعانات گازی شرکت مجتمع گاز پارس جنوبی؛ دی ۱۴۰۴

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

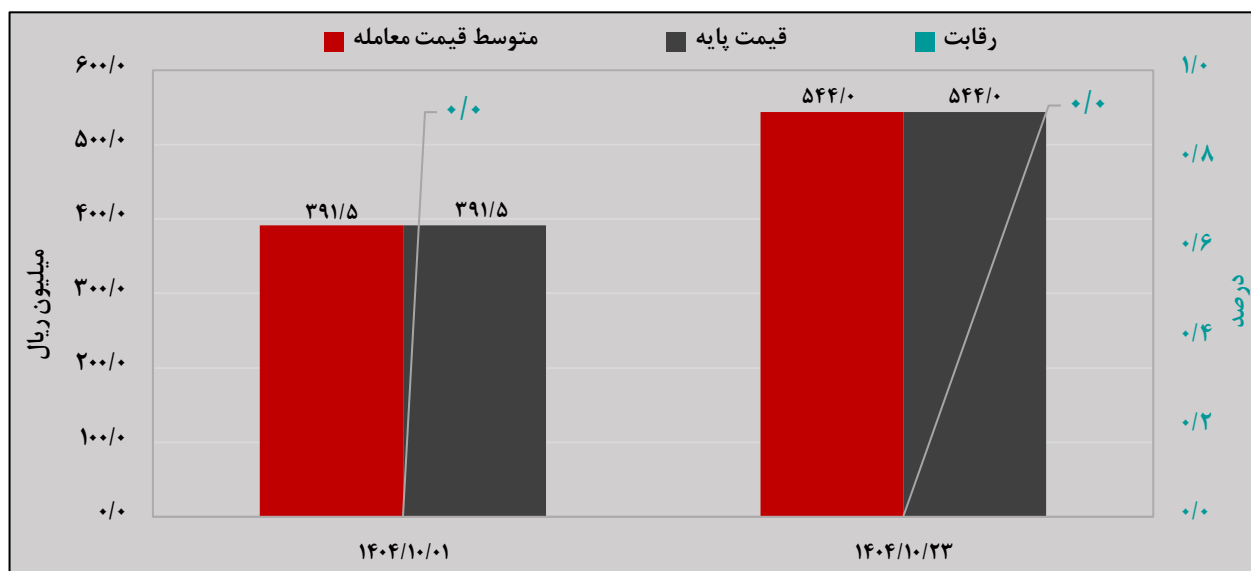
در شرکت پالایش گاز خانگیران، میعانات گازی در دو نوبت در بورس انرژی معامله شده است:

✓ نوبت اول (۱ دی‌ماه ۱۴۰۴): قیمت متوسط معامله برابر با قیمت پایه و معادل ۳۹۱/۵ میلیون ریال به ازای هر تن

✓ نوبت دوم (۲۳ دی‌ماه ۱۴۰۴): قیمت متوسط معامله برابر با قیمت پایه و معادل ۵۴۴ میلیون ریال به ازای هر تن

در هر دو نوبت عرضه، قیمت معامله دقیقاً برابر با قیمت پایه بوده و رقابت قیمتی مشاهده نشده است. شکل ۳ میزان رقابت قیمتی این شرکت در دی‌ماه را نمایش می‌دهد.

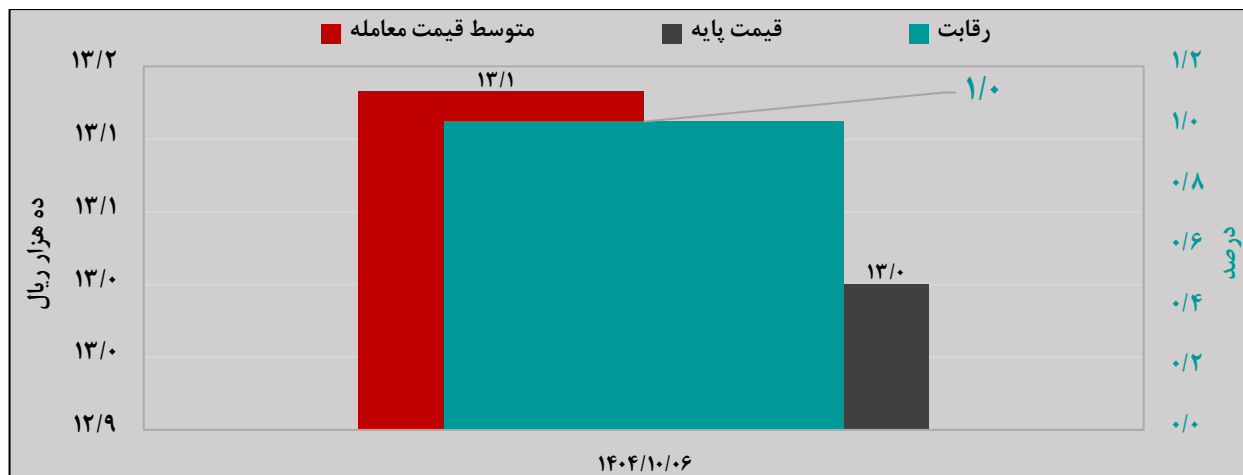
شکل ۳. میزان رقابت قیمتی میعانات گازی شرکت پالایش گاز خانگیران؛ دی ۱۴۰۴

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

همچنین، پتروشیمی رازی در تنها نوبت عرضه خود، با قیمت پایه ۱۳۰ هزار ریال و متوسط قیمت معامله ۱۳۱ هزار ریال، رقابت قیمتی اندکی معادل ۱ درصد را تجربه کرده است. شکل ۴ میزان رقابت قیمتی این شرکت را در دی‌ماه نشان می‌دهد.

شکل ۴. میزان رقابت قیمتی میعانات گازی شرکت پتروشیمی رازی؛ دی ۱۴۰۴

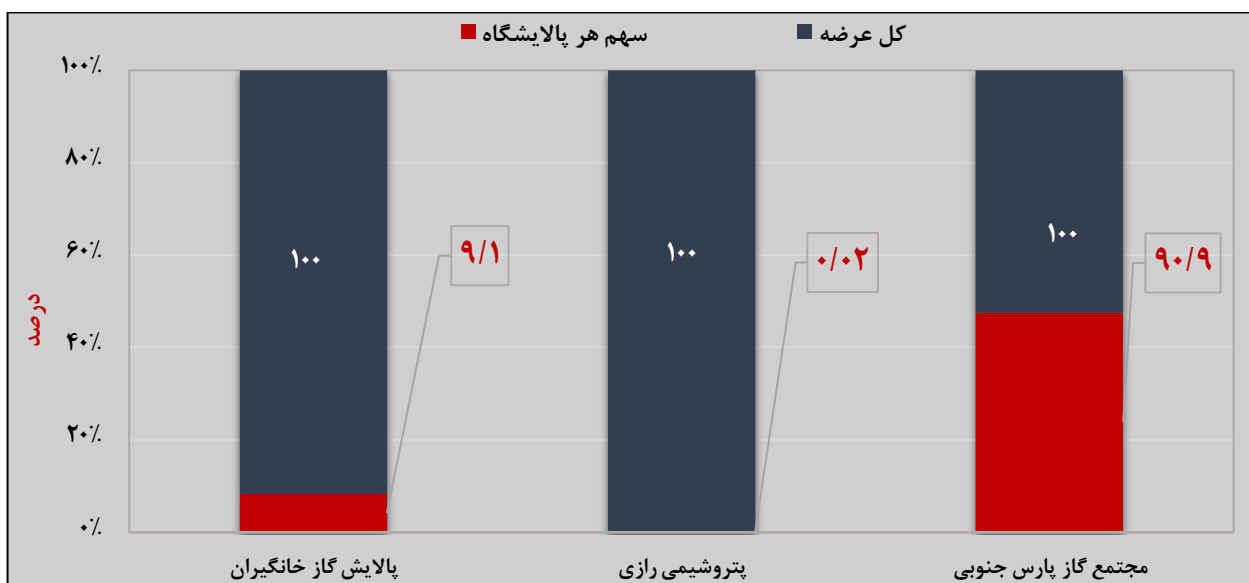

۱-۳. سهم پالایشگاه‌ها از عرضه کل میعانات گازی

در گام سوم، به منظور تکمیل تصویر ساختار بازار، سهم هر یک از تولیدکنندگان از مجموع عرضه میعانات گازی در دی ماه ۱۴۰۴ بررسی می‌شود. این تحلیل امکان مقایسه میزان مشارکت نسبی شرکت‌ها در تأمین عرضه کل بازار را فراهم می‌کند.

نتایج نشان می‌دهد که در دی ماه ۱۴۰۴، عرضه میعانات گازی در بورس انرژی به شدت متمرکز بوده است؛ به طوری که مجتمع گاز پارس جنوبی با در اختیار داشتن ۹۰/۹ درصد از کل عرضه، سهم غالب بازار را به خود اختصاص داده است. در مقابل، شرکت پالایش گاز خانگیران با سهم ۹/۱ درصدی در رتبه بعدی قرار گرفته و پتروشیمی رازی نیز تنها ۰/۲ درصد از مجموع عرضه میعانات گازی عرضه شده در بورس انرژی طی این ماه را به خود اختصاص داده است.

شکل ۵. سهم از مجموع عرضه میعانات گازی به تفکیک پالایشگاه‌ها؛ دی ۱۴۰۴

بررسی بازار میعانات گازی در دی‌ماه ۱۴۰۴ نشان می‌دهد که اگرچه این بازار همچنان با عدم تعادل ساختاری میان عرضه و تقاضا مواجه بوده و در تمامی عرضه‌ها، حجم تقاضای ثبت‌شده از مقادیر عرضه‌شده فراتر رفته است، اما این عدم توازن برخلاف ماه‌های گذشته به شکل‌گیری رقابت قیمتی معنادار در معاملات منجر نشده است. نتایج تحلیل رفتار قیمتی نشان می‌دهد که در اغلب معاملات انجام‌شده، قیمت متوسط معامله برابر با قیمت پایه بوده و تنها در یک مورد (پتروشیمی رازی) رقابت قیمتی بسیار محدود (حدود ۱ درصد) مشاهده شده است. این وضعیت بیانگر آن است که علی‌رغم فشار سمت تقاضا، انگیزه رقابت بر سر قیمت در معاملات کاهش یافته و بازار در سطح قیمتی جدید به تعادل نسبی رسیده است.

یکی از عوامل مؤثر در این تغییر رفتار، ادغام تالار اول و دوم مرکز مبادله ارز و طلا در تاریخ ۱۴ دی‌ماه ۱۴۰۴ و افزایش نرخ ارز مبادله‌ای تا سطحی نزدیک به نرخ ارز آزاد بوده است. این تحول موجب افزایش قیمت پایه عرضه‌ها و تعدیل انتظارات قیمتی متقاضیان شده و در نتیجه، بخش عمده فشار تقاضا به‌جای رقابت قیمتی، در قالب پذیرش قیمت‌های بالاتر تخلیه شده است. به بیان دیگر، افزایش سطح عمومی قیمت‌ها، انگیزه رقابت بر سر قیمت را کاهش داده و به تثبیت معاملات در نرخ‌های پایه انجامیده است. از منظر ساختار بازار نیز نتایج نشان می‌دهد که عرضه میعانات گازی در بورس انرژی به‌شدت متمرکز بوده و مجتمع گاز پارس جنوبی با سهم بیش از ۹۰ درصدی از کل عرضه، نقش تعیین‌کننده‌ای در سمت عرضه ایفا کرده است. تداوم این تمرکز در کنار محدودیت عرضه، می‌تواند در دوره‌های آتی بر رفتار قیمتی بازار اثرگذار باشد؛ هرچند در کوتاه‌مدت، افزایش نرخ ارز مبادله‌ای موجب کاهش شدت رقابت و شکل‌گیری تعادل در سطح قیمتی بالاتر شده است.

در مجموع، بازار میعانات گازی در دی‌ماه ۱۴۰۴ را می‌توان بازاری با فشار تقاضا، عرضه متمرکز و قیمت‌های تعدیل‌شده در سطح جدید دانست که در آن، افزایش قیمت‌ها عملاً جایگزین رقابت قیمتی شده است.

۲. وکیوم باتوم

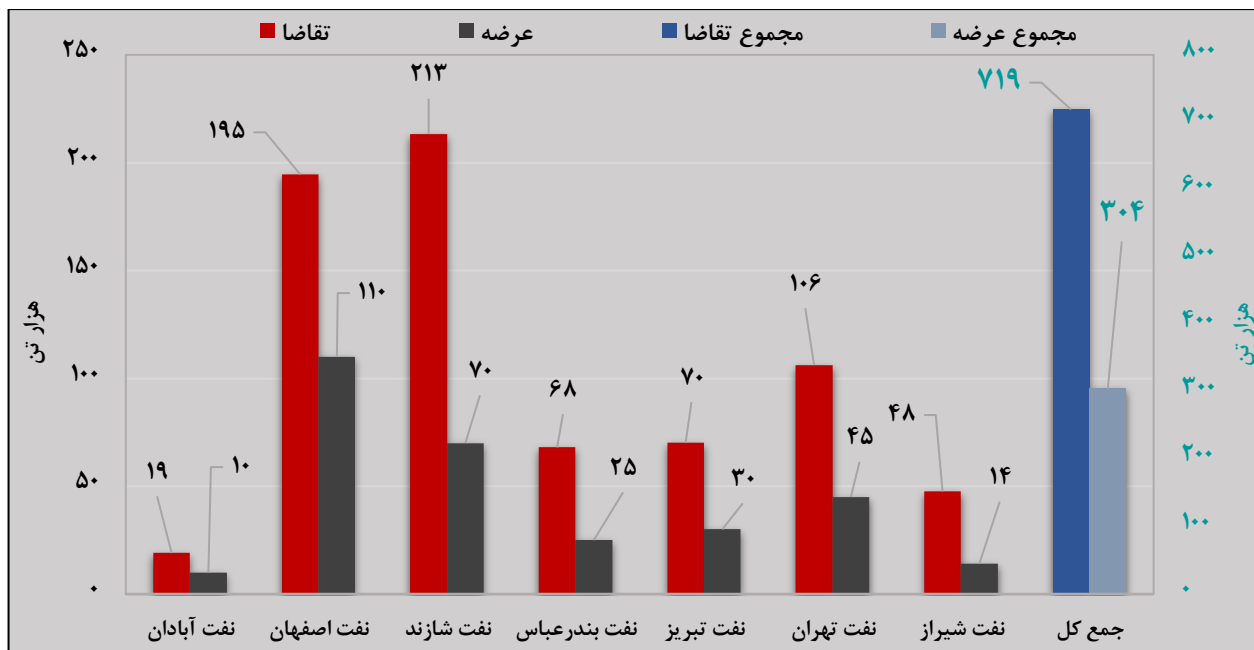
وکیوم باتوم در دی‌ماه ۱۴۰۴ توسط هفت پالایشگاه در بورس کالای ایران عرضه شد. بررسی این بازار در سه گام انجام می‌شود: ابتدا وضعیت عرضه و تقاضا، سپس رفتار قیمتی و شدت رقابت در معاملات هر پالایشگاه و در نهایت، سهم نسبی هر پالایشگاه از عرضه کل محصول مورد تحلیل قرار می‌گیرد.

۲-۱. وضعیت عرضه و تقاضای وکیوم باتوم

در گام نخست، وضعیت عرضه و تقاضای وکیوم باتوم در بورس کالای ایران طی دی‌ماه بررسی می‌شود. مجموع عرضه این محصول در ماه مورد بررسی برابر با ۳۰۴ هزار تن و مجموع تقاضای ثبت‌شده معادل ۷۱۹ هزار تن بوده است که نشان‌دهنده فاصله معنادار میان عرضه و تقاضا در بازار است.

بیشترین حجم تقاضا به پالایشگاه‌های نفت اصفهان و نفت شازند اختصاص داشته که به‌ترتیب ۱۹۵ و ۲۱۳ هزار تن تقاضا برای محصولات آن‌ها ثبت شده است. با وجود این سطح بالای تقاضا، عرضه تمامی هفت پالایشگاه کمتر از میزان تقاضای بازار بوده و در این میان، بیشترین شکاف میان عرضه و تقاضا به پالایش نفت شازند با حدود ۱۴۳ هزار تن اختلاف تعلق دارد؛ موضوعی که بیانگر فشار تقاضای قابل توجه در بازار وکیوم باتوم است.

شکل ۶. وضعیت عرضه و تقاضای وکیوم باتوم به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ دی ۱۴۰۴

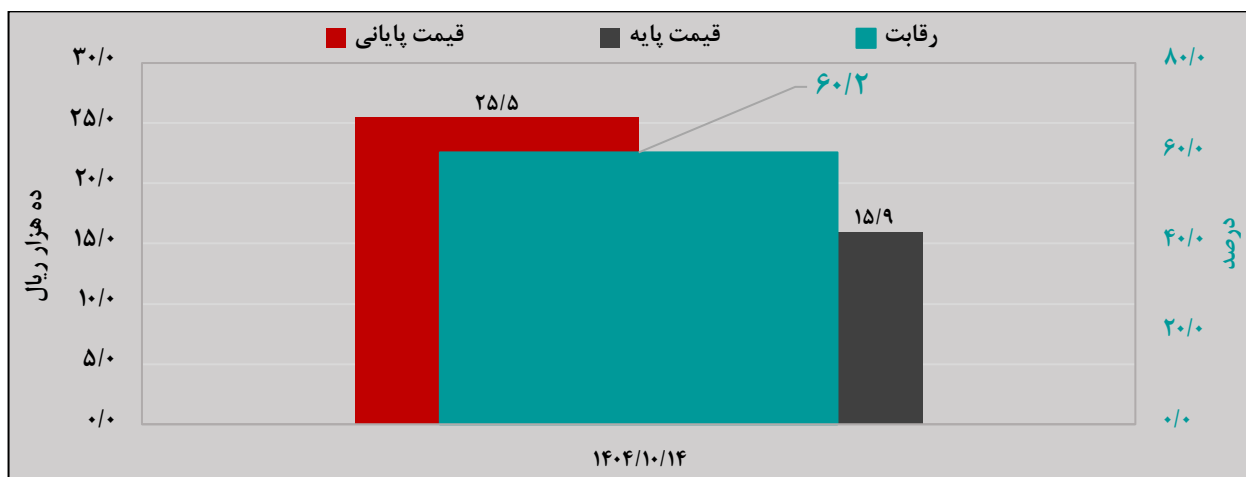
مأخذ: بورس کالای ایران.

۲-۲. ارزیابی رفتار قیمتی و میزان رقابت در معاملات وکیوم باتوم

پس از بررسی وضعیت کمی بازار، در گام دوم رفتار قیمتی و شدت رقابت در معاملات وکیوم باتوم مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. در این بخش، اختلاف میان قیمت پایه و قیمت پایانی معاملات به‌عنوان شاخصی از فشار تقاضا و رقابت میان خریداران برای هر پالایشگاه بررسی شده است.

شکل زیر میزان رقابت قیمتی وکیوم باتوم تولیدی نفت آبادان در معاملات دی‌ماه را نشان می‌دهد. همان‌گونه که دیده می‌شود، تک نوبت عرضه این شرکت با رقابتی قابل توجه نسبت به قیمت پایه مواجه بوده؛ به‌طوری‌که رقابت قیمتی در این عرضه بورسی طی دی‌ماه به میزان ۶۰/۲ درصد بوده است.

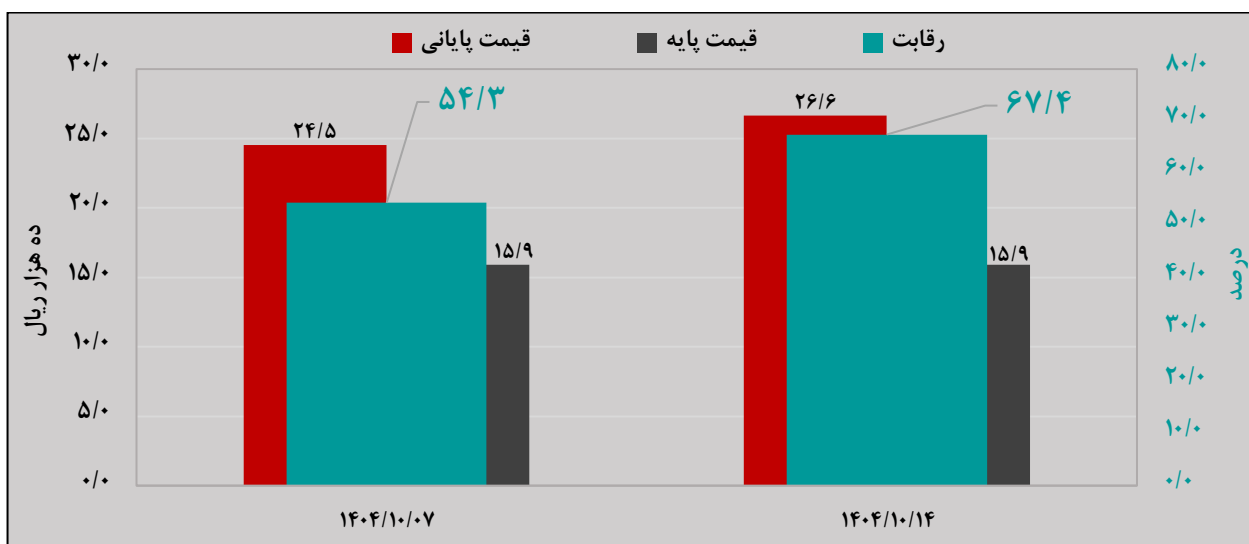
شکل ۷. میزان رقابت قیمتی وکیوم باتوم شرکت پالایش نفت آبادان؛ دی ۱۴۰۴

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

بررسی معاملات و کیوم باتوم عرضه‌شده توسط پالایش نفت اصفهان نیز نشان‌دهنده سطح قابل توجهی از رقابت قیمتی در بورس کالا است. شکل زیر تمامی نوبت‌های عرضه این شرکت در دی‌ماه سال جاری را همراه با قیمت پایه، قیمت پایانی و درصد رقابت حاصل از اختلاف این دو به تصویر می‌کشد. همان‌طور که مشاهده می‌شود، معاملات و کیوم باتوم تولیدی نفت اصفهان در دو نوبت عرضه بورسی به میزان $54/3$ و $67/4$ درصد رقابت قیمتی را تجربه کرده‌اند.

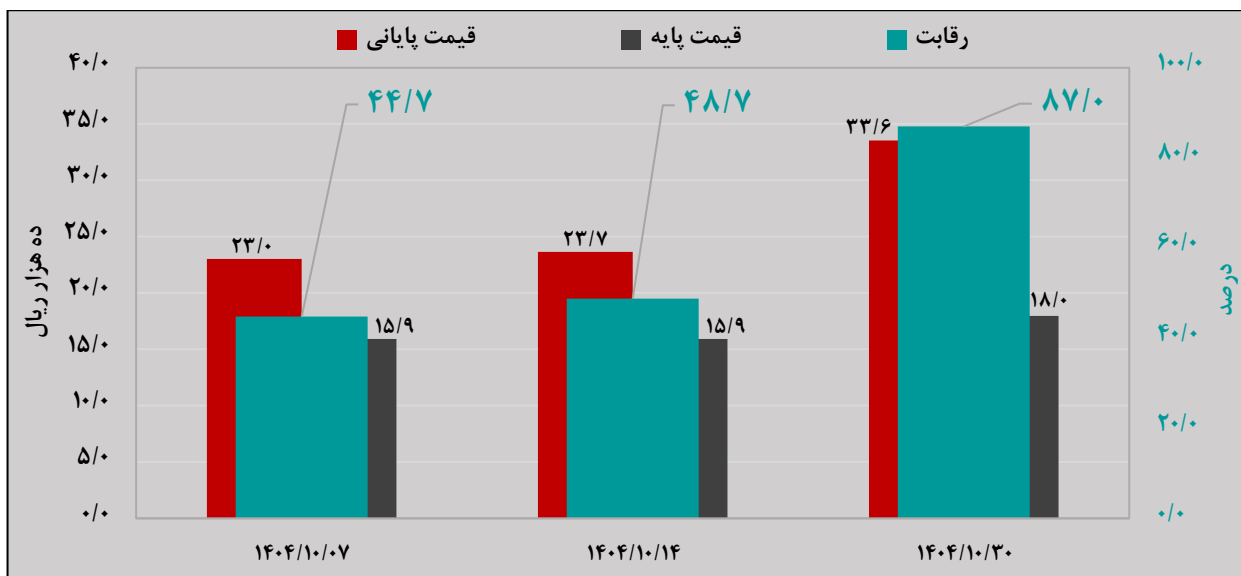
شکل ۸. میزان رقابت قیمتی و کیوم باتوم شرکت پالایش نفت اصفهان؛ دی ۱۴۰۴

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

همچنین، پالایش نفت امام خمینی (ره) شازند در سه نوبت عرضه و کیوم باتوم طی دی‌ماه در بورس کالا نیز همواره با رقابت قیمتی مواجه بوده است. این شرکت در سومین نوبت عرضه خود رقابتی معادل ۸۷ درصد را ثبت کرده که بالاترین میزان رقابت در میان سه عرضه انجام‌شده در این ماه به شمار می‌رود.

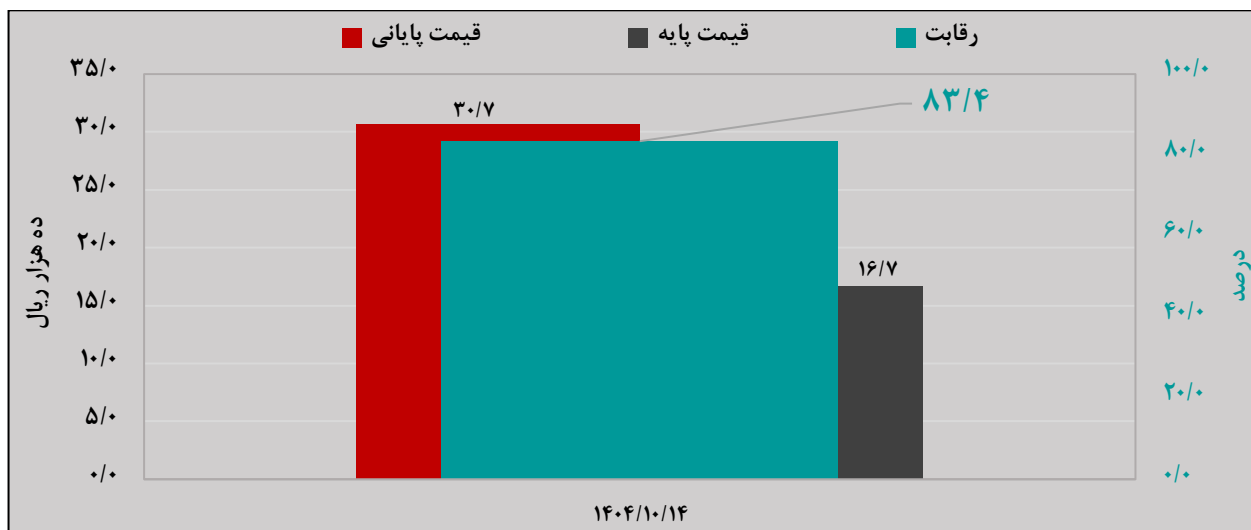
شکل ۹. میزان رقابت قیمتی و کیوم باتوم شرکت پالایش نفت شازند؛ دی ۱۴۰۴

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

برای پالایش نفت بندرعباس نیز در تنها نوبت عرضه و کیوم باتوم طی دی‌ماه سال جاری، همانند سایر پالایشگاه‌ها، رقابت قیمتی بالایی ثبت شده است. میزان رقابت در این عرضه ۸۳/۴ درصد بوده، که عدد بزرگی است.

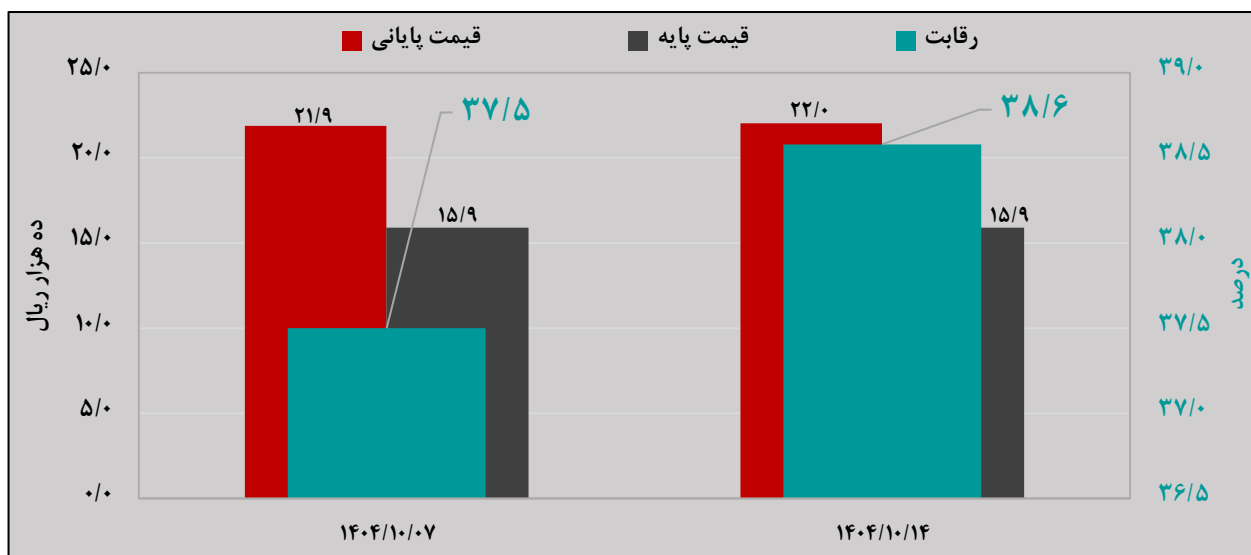
شکل ۱۰. میزان رقابت قیمتی و کیوم باتوم شرکت پالایش نفت بندرعباس؛ دی ۱۴۰۴

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

شرکت پالایش نفت تبریز نیز همانند سایر تولیدکنندگان و کیوم باتوم در دی‌ماه سال جاری در بورس کالا با رقابت برای تعیین قیمت پایانی مواجه بوده است. همان‌طور که در شکل زیر مشاهده می‌شود، این رقابت در هر نوبت عرضه محصول ثبت شده است و بیشترین میزان آن در دومین نوبت عرضه به میزان ۳۸/۶ درصد به ثبت رسیده است.

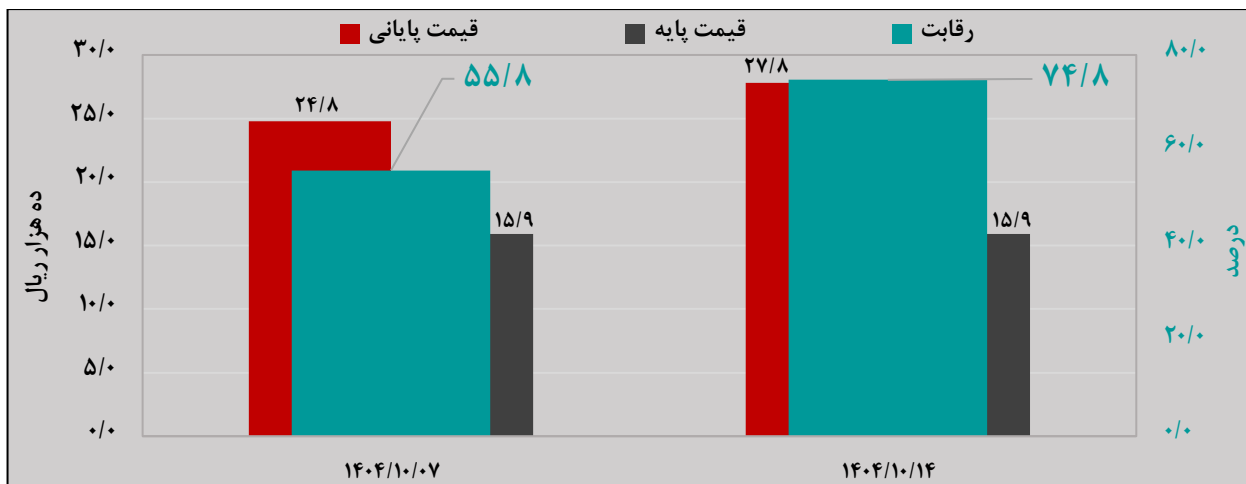
شکل ۱۱. میزان رقابت قیمتی و کیوم باتوم شرکت پالایش نفت تبریز؛ دی ۱۴۰۴

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

شرکت پالایش نفت تهران نیز در دی‌ماه دو مرحله عرضه‌ی و کیوم باتوم در بورس کالا داشته که در هر دو عرضه رقابت قیمتی بالای ۵۰ درصد (به‌طور متوسط ۶۵ درصد) را با توجه به قیمت‌های پایه‌ی عرضه به ثبت رسانده است.

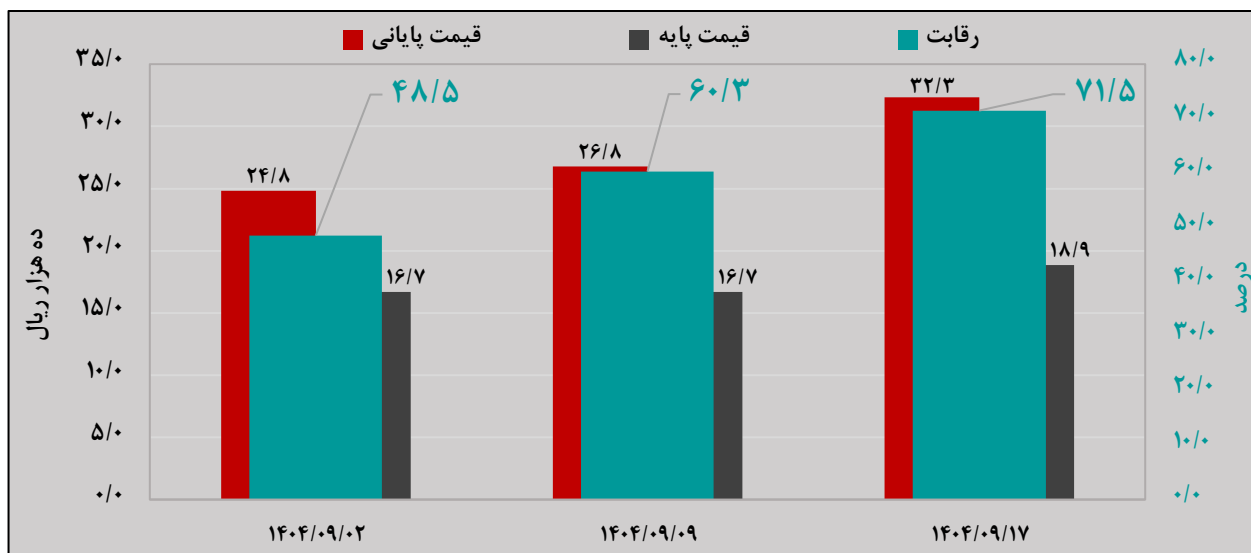
شکل ۱۲. میزان رقابت قیمتی و کیوم باتوم شرکت پالایش نفت تهران؛ دی ۱۴۰۴

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در نهایت، شرکت پالایش نفت شیراز نیز همانند سایر تولیدکنندگان در دی‌ماه سال جاری، در هر سه نوبت عرضه هفتگی خود در بورس کالای ایران، با رقابت قیمتی قابل توجهی نسبت به قیمت‌های پایه در معاملات و کیوم باتوم مواجه بوده است. در واقع، برای کیوم باتوم عرضه‌شده توسط این شرکت در بورس کالا طی دی‌ماه کمترین میزان رقابت قیمتی در اولین نوبت عرضه‌ی آن و معادل ۴۸/۵ درصد و بیشترین میزان رقابت قیمتی در سومین نوبت عرضه‌ی آن و معادل ۷۱/۵ درصد بوده است.

شکل ۱۳. میزان رقابت قیمتی و کیوم باتوم شرکت پالایش نفت شیراز؛ دی ۱۴۰۴

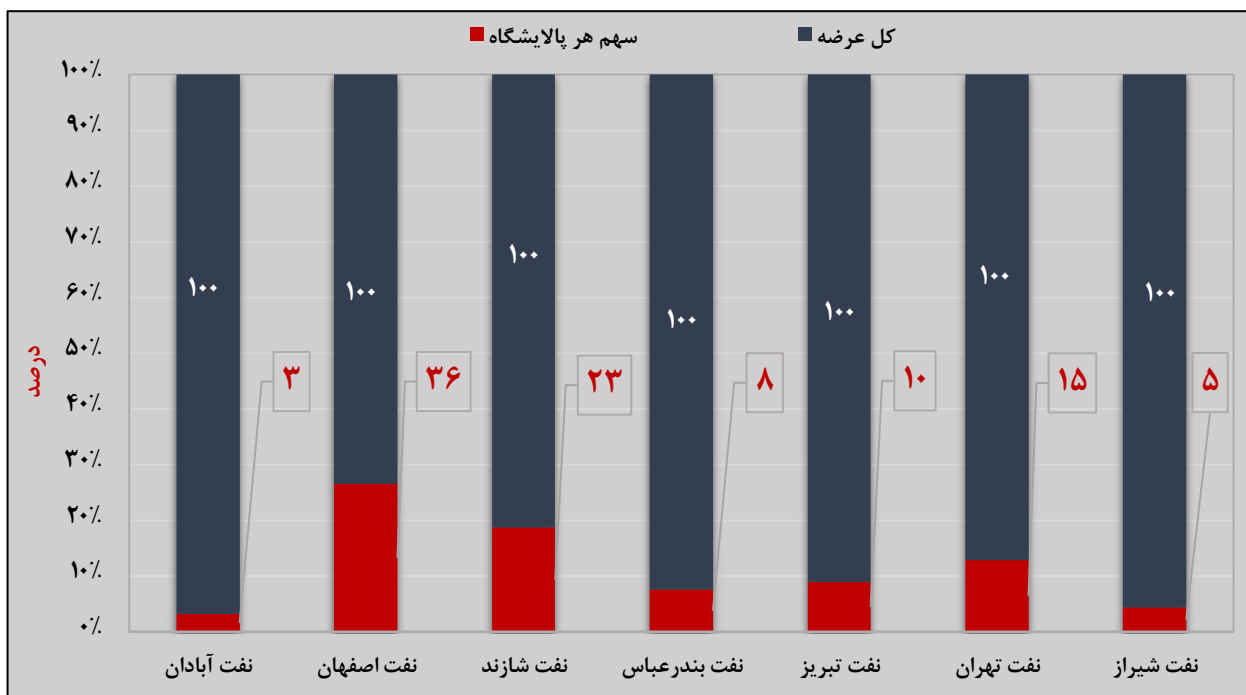
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۳. سهم پالایشگاه‌ها از عرضه کل و کیوم باتوم

در گام نهایی، به منظور تکمیل تصویر ساختار بازار، سهم هر پالایشگاه از مجموع عرضه و کیوم باتوم در دی‌ماه ۱۴۰۴ بررسی می‌شود. این تحلیل امکان مقایسه نقش نسبی پالایشگاه‌ها در تأمین عرضه کل بازار را فراهم می‌کند.

براساس داده‌های معاملاتی، نفت اصفهان با سهم ۳۶ درصدی بیشترین مشارکت را در عرضه و کیوم باتوم طی دی‌ماه داشته است و پس از آن نفت شازند با سهم ۲۳ درصدی در رتبه دوم قرار دارد. در مقابل، پالایشگاه‌های نفت آبادان و نفت شیراز به ترتیب با سهم ۳ و ۵ درصدی، کمترین میزان عرضه را در میان تولیدکنندگان این محصول به خود اختصاص داده‌اند.

شکل ۱۴. سهم از مجموع عرضه و کیوم باتوم تولیدی به تفکیک پالایشگاه‌ها؛ دی ۱۴۰۴

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در نهایت، بررسی بازار و کیوم باتوم در دی‌ماه ۱۴۰۴ نشان می‌دهد که این بازار با عدم تعادل شدید میان عرضه و تقاضا مواجه بوده است؛ به‌طوری که مجموع تقاضای ثبت‌شده بیش از دو برابر حجم عرضه بوده و در تمامی عرضه‌های انجام‌شده، فشار سمت تقاضا به‌وضوح مشاهده می‌شود. این شکاف ساختاری، زمینه‌ساز شکل‌گیری رقابت‌های قیمتی بسیار بالا در معاملات و کیوم باتوم شده است؛ به‌گونه‌ای که تمامی پالایشگاه‌ها در تمامی نوبت‌های عرضه با رقابت قیمتی معنادار مواجه بوده‌اند و در برخی موارد، میزان رقابت از ۷۰ و حتی ۸۰ درصد نیز فراتر رفته است. تداوم این وضعیت بیانگر آن است که بازار و کیوم باتوم در دی‌ماه در شرایط کمبود عرضه نسبت به نیاز بازار قرار داشته و کشف قیمت‌ها تحت تأثیر مستقیم فشار تقاضا صورت گرفته است.

از منظر ساختار عرضه، نتایج نشان می‌دهد که بازار و کیوم باتوم در بورس کالا ساختاری نسبتاً متمرکز دارد؛ به‌طوری که دو پالایشگاه نفت اصفهان و نفت شازند در مجموع نزدیک به ۶۰ درصد از کل عرضه ماهانه را تأمین کرده‌اند. این تمرکز در کنار محدودیت عرضه سایر پالایشگاه‌ها، نقش تعیین‌کننده‌ای در شدت رقابت و سطح قیمت‌های نهایی ایفا کرده است. در چنین شرایطی، تداوم فاصله میان عرضه و تقاضا می‌تواند به تثبیت سطوح بالای رقابت قیمتی در دوره‌های آتی منجر شود؛ مگر آنکه از طریق افزایش عرضه یا مدیریت سمت تقاضا، بخشی از فشار موجود در بازار تعدیل شود.

۳. روغن پایه

در دی‌ماه ۱۴۰۴، چهار تولیدکننده اصلی روغن پایه شامل ایرانول، بهران، پارس و سپاهان محصولات خود را در قالب انواع روغن‌های SN و برای استاک در بورس کالای ایران عرضه کرده‌اند. برای تحلیل دقیق وضعیت بازار این ماه، ابتدا الگوی عرضه و تقاضای هر شرکت به تفکیک محصول بررسی می‌شود تا تصویری شفاف از رفتار طرفین معامله ارائه شود. سپس، میزان رقابت قیمتی در هر محصول و برای هر تولیدکننده ارزیابی می‌گردد تا مشخص شود کدام گریدها با فشار تقاضا و رقابت بیشتری مواجه بوده‌اند. در نهایت، برای گریدهایی که بیش از یک تولیدکننده عرضه می‌کنند، مانند SN150، سهم نسبی هر شرکت در بازار این محصول نیز استخراج و تحلیل می‌شود تا وضعیت رقابتی تولیدکنندگان در گریدهای مشترک روشن‌تر شود.

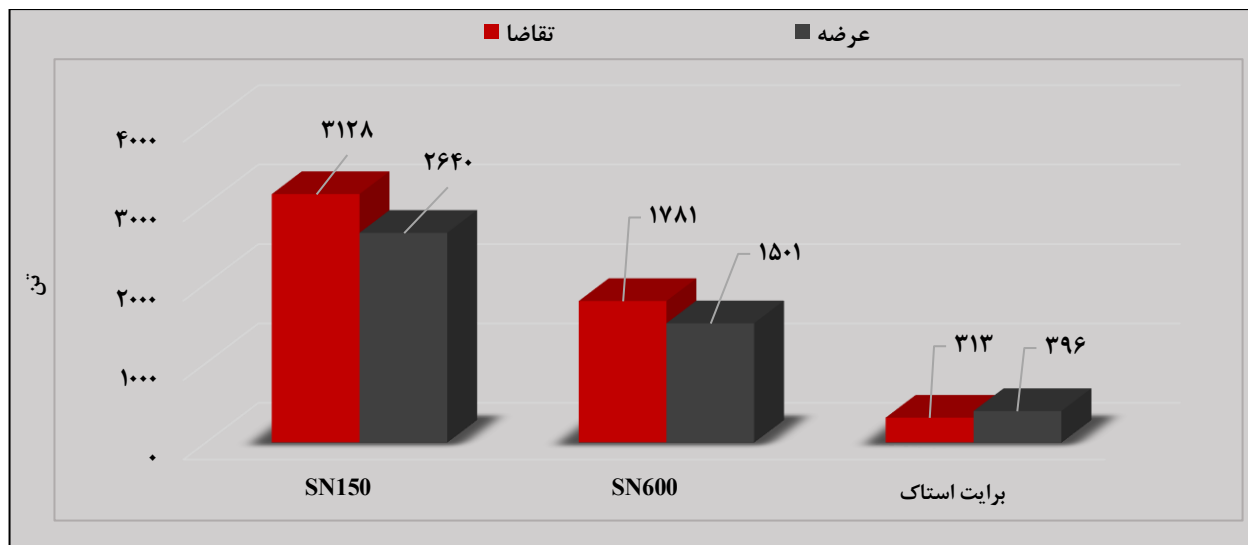
۳-۱. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه در دی‌ماه به تفکیک شرکت و گرید

برای تحلیل دقیق‌تر وضعیت بازار روغن پایه در دی‌ماه ۱۴۰۴، ابتدا الگوی عرضه و تقاضای چهار تولیدکننده اصلی به تفکیک گریدهای مختلف بررسی شده است. این بخش تصویری روشن از رفتار هر شرکت در سمت عرضه و میزان استقبال خریداران از هر گرید ارائه می‌دهد و مبنای تحلیل‌های بعدی در حوزه رقابت قیمتی و سهم بازار خواهد بود.

۳-۱-۱. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه؛ نفت ایرانول تهران

نفت ایرانول تهران و آبادان در دی‌ماه سه نوع روغن پایه در بورس کالای ایران عرضه کرده‌اند که عبارتند از: روغن پایه SN150 (نفت ایرانول آبادان)، SN600 و برای استاک (نفت ایرانول تهران). وضعیت عرضه و تقاضای محصولات روغن پایه شرکت نفت ایرانول در شکل زیر قابل مشاهده است. در دی‌ماه سال جاری این مجموعه برای دو محصول SN150 و SN600 عرضه‌ای کمتر از تقاضای ثبت‌شده برای آن‌ها به ترتیب به میزان ۴۴۸ و ۲۸۰ تن داشته است. این اختلاف در حجم عرضه و تقاضا (به جز روغن پایه برای استاک) حاکی از محدودیت عرضه محصولات این شرکت در برابر نیاز بازار است. این در حالی است که عرضه روغن پایه برای استاک این شرکت به میزان ۸۳ تن بیشتر از تقاضای ثبت‌شده برای آن در بورس کالا بوده است.

شکل ۱۵. وضعیت عرضه و تقاضای انواع روغن پایه شرکت نفت ایرانول؛ دی ۱۴۰۴

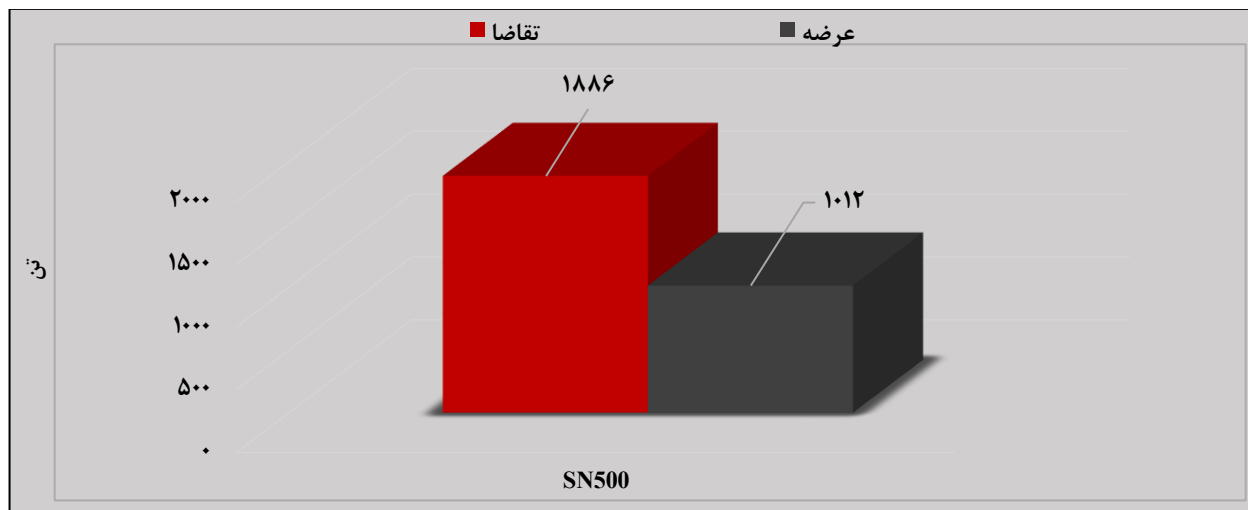

مأخذ: بورس کالای ایران.

۳-۱-۲. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه؛ نفت بهران

شرکت نفت بهران در دی ماه ۱۴۰۴ تنها روغن پایه SN500 را در بورس کالای ایران عرضه کرده است. وضعیت عرضه و تقاضای این نوع روغن پایه نفت بهران در شکل زیر قابل مشاهده است. این شرکت در دی ماه سال جاری تک محصول روغن پایه‌ی خود را در بورس کالا با وجود تقاضای ثبت شده‌ی بالا، به میزان ۸۷۴ تن کمتر عرضه کرده است.

شکل ۱۶. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت بهران؛ دی ۱۴۰۴

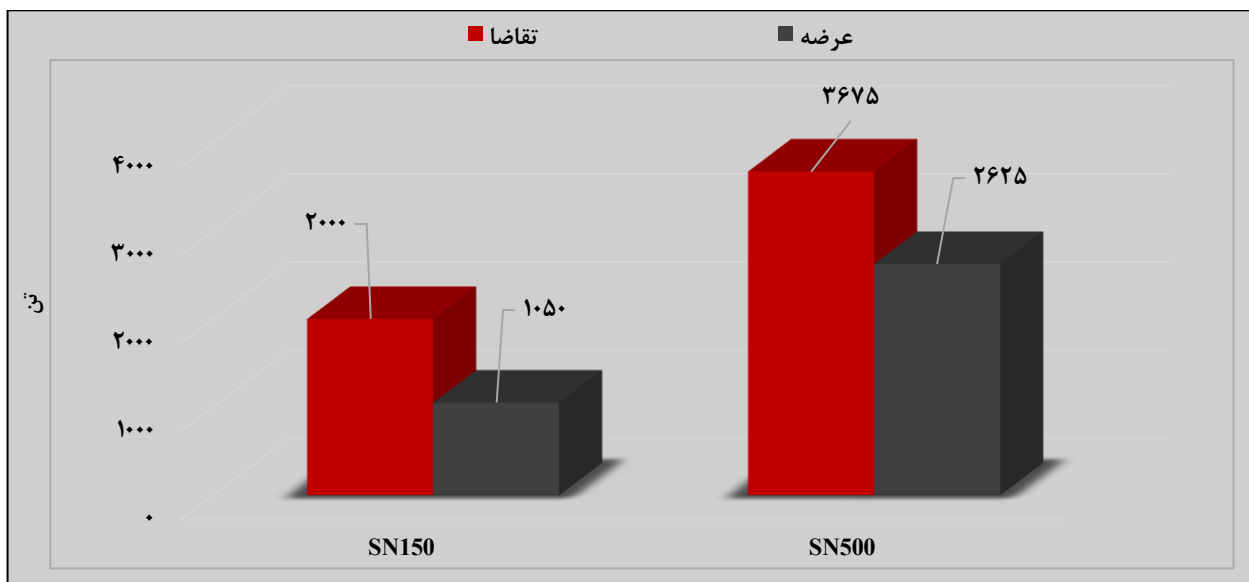
مأخذ: بورس کالای ایران.

۳-۱-۳. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه؛ نفت پارس

نفت پارس در دی ماه ۱۴۰۴ دو نوع روغن پایه SN150 و SN500 را در بورس کالای ایران عرضه کرده است. در شکل زیر وضعیت عرضه و تقاضای هر دو روغن پایه این شرکت در بورس کالای ایران برای ماه مذکور آمده است. همانطور که مشاهده می‌شود با وجود میزان تقاضای بالا در دی ماه برای این دو نوع از محصول نفت پارس، عرضه‌ی آن‌ها توسط مجموعه

مذکور همواره کمتر بوده است؛ به طوری که در بورس کالا، میزان تقاضا برای SN150 نفت پارس نزدیک دو برابر عرضه آن ثبت شده و تقاضای SN500 نیز تقریباً به ۱/۵ برابر حجم عرضه رسیده است.

شکل ۱۷. وضعیت عرضه و تقاضای انواع روغن پایه شرکت نفت پارس؛ دی ۱۴۰۴

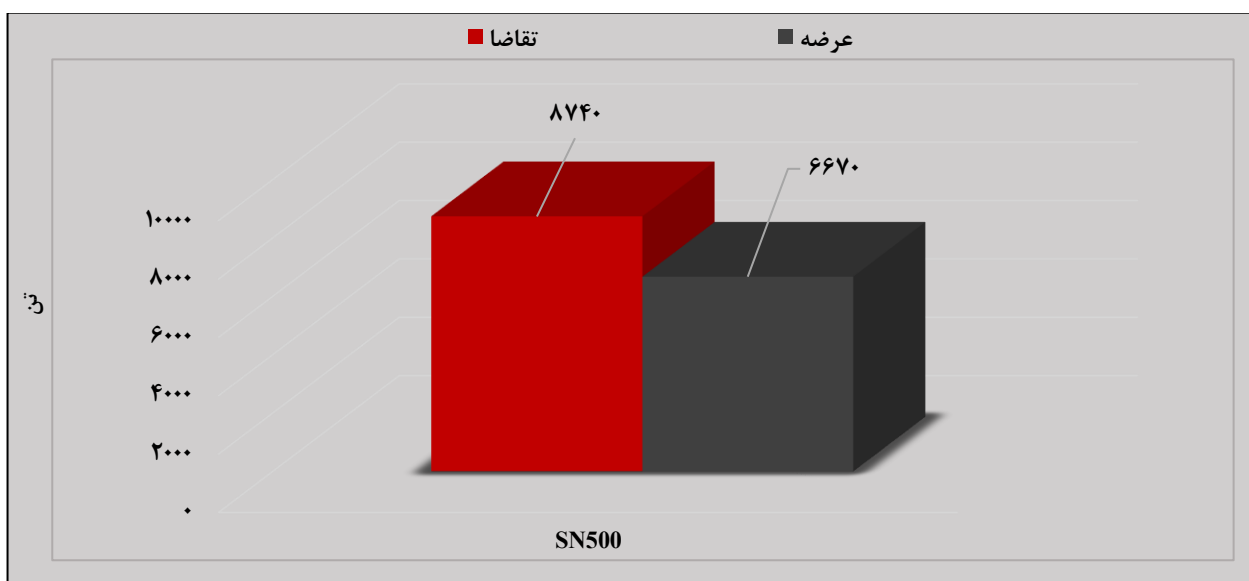

مأخذ: بورس کالای ایران.

۳-۱-۴. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه؛ نفت سپاهان

این مجموعه در دی ماه سال جاری تنها روغن پایه SN500 را در بورس کالای ایران عرضه کرده است که در نمودار زیر وضعیت عرضه و تقاضای آن در بورس کالا قابل مشاهده است. این محصول در ماه دی کمتر از تقاضای ثبت شده در بورس کالا عرضه شده و مازاد تقاضایی به میزان ۲,۰۷۰ تن برای آن وجود داشته است که عدد بسیار بزرگی است.

شکل ۱۸. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت سپاهان؛ دی ۱۴۰۴

مأخذ: بورس کالای ایران.

۳-۲. ارزیابی رفتار قیمتی و میزان رقابت در معاملات روغن پایه

این بخش به تحلیل شدت رقابت در معاملات روغن پایه بین خریداران و عرضه‌کنندگان می‌پردازد. تحلیل اختلاف میان قیمت پایه و قیمت نهایی معامله به ما امکان می‌دهد فشار تقاضا، سهم بازار هر تولیدکننده و میزان انعطاف‌پذیری بازار را ارزیابی کنیم.

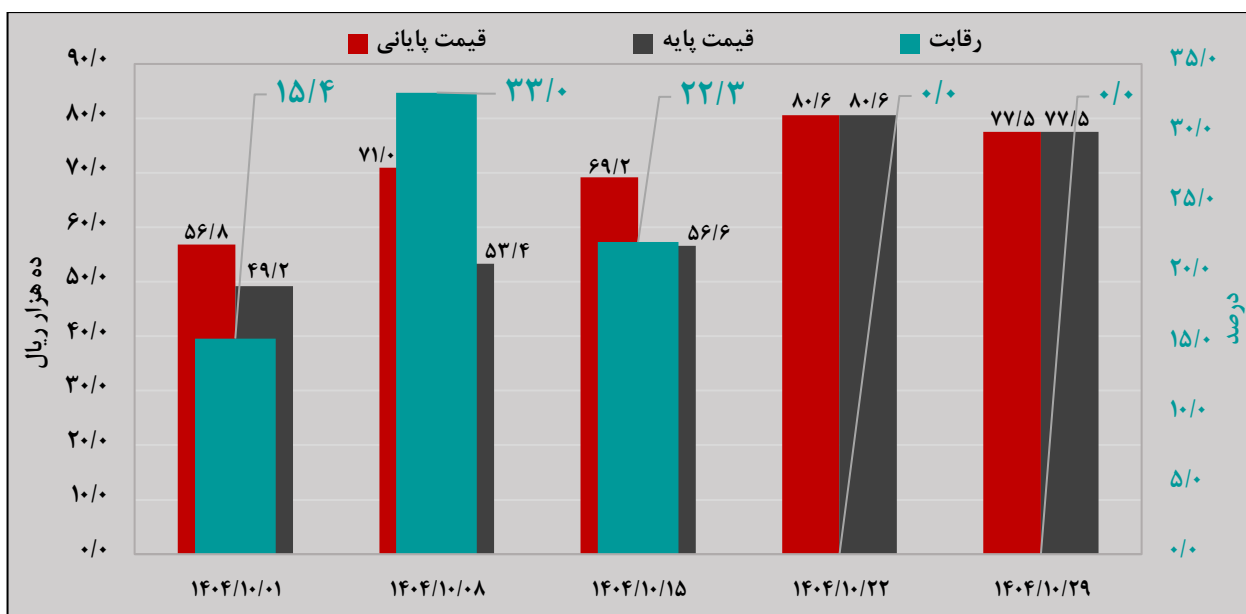
۳-۲-۱. رفتار قیمتی و میزان رقابت در معاملات روغن پایه؛ نفت ایرانول

در این بخش به بررسی رفتار قیمتی و میزان رقابت در معاملات روغن پایه تولیدی نفت ایرانول پرداخته می‌شود. تحلیل هر یک از گریدها در چند نوبت عرضه انجام‌شده در دی‌ماه، نشان می‌دهد که رقابت میان خریداران تا چه حد بر قیمت نهایی اثر گذاشته و فشار تقاضا در هر نوبت چگونه بوده است.

نمودار زیر میزان رقابت قیمتی در بورس کالا را طی دی ۱۴۰۴ برای روغن پایه SN150 در تمامی نوبت‌های عرضه این محصول نشان می‌دهد. روغن پایه SN150 ایرانول آبادان در سه نوبت ابتدایی عرضه دی‌ماه در بورس با رقابت قیمتی برای قیمت‌های پایانی مواجه بوده که بیشترین میزان رقابت برای این محصول در این سه نوبت ۳۳ درصد (هفته دوم دی) بوده است. برای دو نوبت بعدی عرضه SN150 هیچ رقابت قیمتی مشاهده نمی‌شود.

عدم شکل‌گیری رقابت قیمتی در دو نوبت نهایی گرید مذکور، بیش از آن که ناشی از تنظیم عرضه باشد، تحت تأثیر افزایش سطح قیمت‌های پایه بوده است؛ افزایشی که در نتیجه ادغام تالارهای معاملاتی و اعمال نرخ ارز مبادله‌ای جدید برای بخش صنعت (سیاست ارزی جدید بانک مرکزی از مورخ ۱۴۰۴/۱۰/۱۴ اجرا شد) رخ داده است. بالا رفتن نرخ مؤثر ارز، قیمت پایه را به سطحی رسانده که حاشیه سود خریداران کاهش یافته و انگیزه رقابت برای جذب عرضه از بین رفته است.

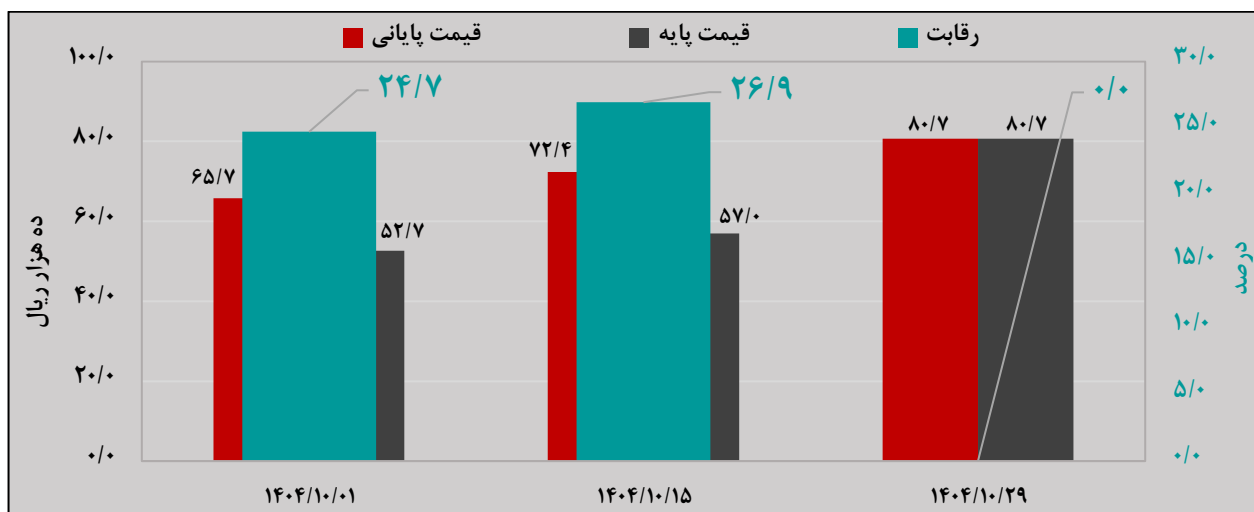
شکل ۱۹. میزان رقابت قیمتی روغن پایه SN150 شرکت نفت ایرانول؛ دی ۱۴۰۴

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایانی و قیمت‌های پایه روغن پایه SN600 نفت ایرانول نشان می‌دهد که این نوع از روغن پایه نیز همانند محصول قبلی در دو نوبت عرضه آن در بورس کالا رقابت قیمتی را تجربه کرده است. همانطور که در نمودار زیر قابل مشاهده است، SN600 نفت ایرانول تهران در نوبت اول عرضه رقابت قیمتی را به میزان ۲۴/۷ درصد و در نوبت دوم به میزان ۲۶/۹ درصد داشته است. در نوبت سوم عرضه این گرید، مطابق شکل، رقابت قیمتی وجود نداشته است که همانطور که پیش‌تر اشاره شد، این نبود رقابت قیمتی بر سر قیمت پایانی را می‌توان به سیاست ارزی جدید بانک مرکزی و نبود انگیزه تولیدکنندگان برای ورود به معامله‌ی جذب عرضه‌ی گرید مذکور نسبت داد.

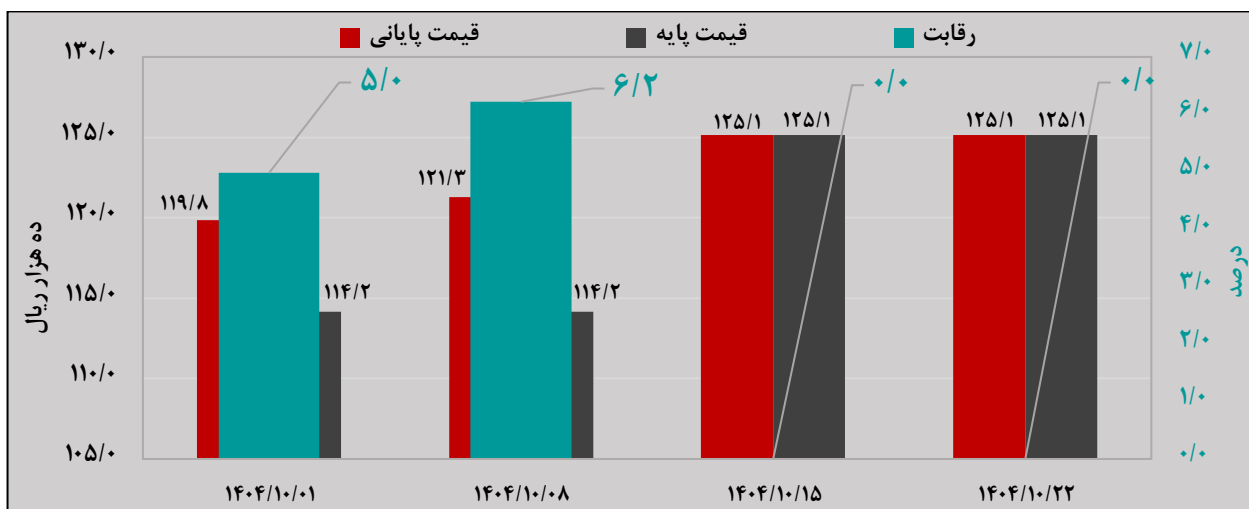
شکل ۲۰. میزان رقابت قیمتی روغن پایه SN600 شرکت نفت ایرانول؛ دی ۱۴۰۴

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در نهایت، سومین محصول عرضه‌شده توسط شرکت نفت ایرانول در بورس کالای ایران طی دی‌ماه ۱۴۰۴، روغن پایه برای استاک بوده است. این گرید در بازه مورد بررسی چهار نوبت عرضه شده که تنها در دو نوبت نخست رقابت قیمتی اندکی را به میزان میانگین ۵/۶ درصد تجربه کرده است. در نوبت سوم و چهارم عرضه رقابت قیمتی مشاهده نشده است.

شکل ۲۱. میزان رقابت قیمتی روغن پایه برای استاک شرکت نفت ایرانول؛ دی ۱۴۰۴

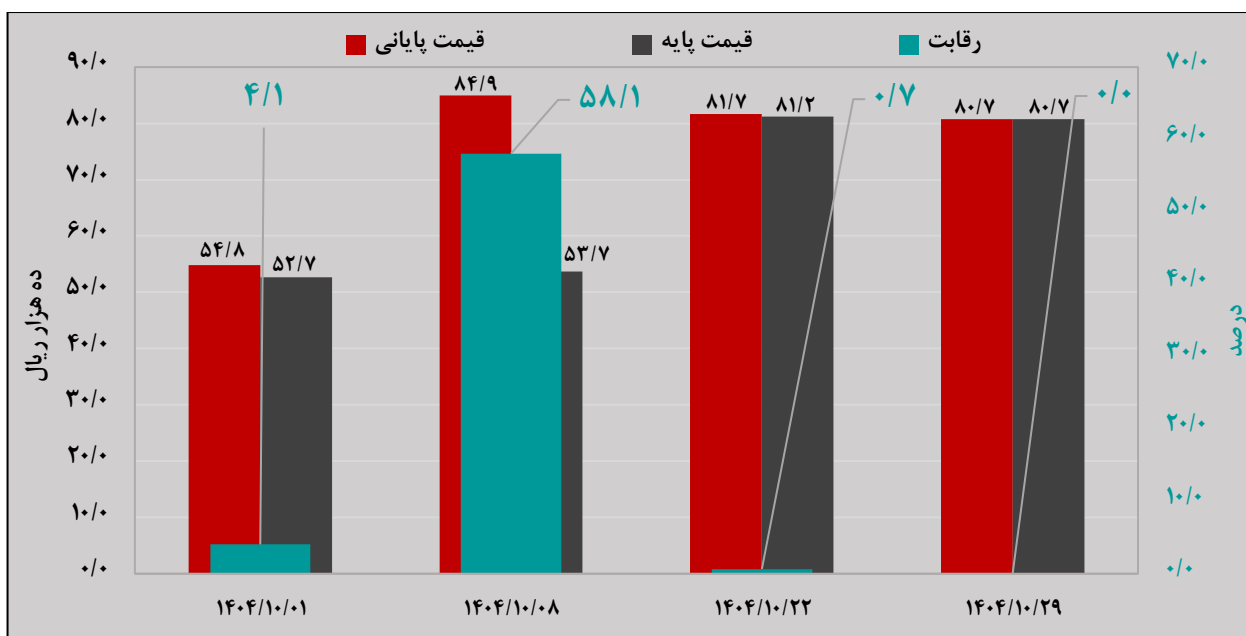

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۲-۲. رفتار قیمتی و میزان رقابت در معاملات روغن پایه؛ نفت بهران

شرکت نفت بهران روغن پایه SN500 را در چهار نوبت در بورس کالا طی دی‌ماه ۱۴۰۴ عرضه کرده است. بررسی اختلاف میان قیمت پایه و قیمت پایانی معاملات این محصول نشان می‌دهد که طی بازه مورد بررسی تنها در نوبت دوم عرضه رقابت قیمتی قابل توجهی برای این نوع روغن پایه به میزان ۵۸/۱ درصد به ثبت رسیده است. همانند محصولات روغن پایه نفت ایرانول، روغن پایه SN500 نفت بهران نیز پس از ادغام تالارهای مبادله اول و دوم با افزایش قیمت پایه (رشدی به میزان بیش از ۵۰ درصد نسبت به میانگین قیمت‌های پایه دو نوبت اول عرضه SN500 در دی‌ماه) تقریباً به عدم رقابت قیمتی منجر شده است. در واقع، این واکنشی مقطعی از تولیدکنندگان است که تا ثابت شدن شرایط آنها را از رقابت برای جذب هر چه بیشتر عرضه منصرف می‌سازد.

شکل ۲۲. میزان رقابت قیمتی روغن پایه SN500 شرکت نفت بهران؛ دی ۱۴۰۴

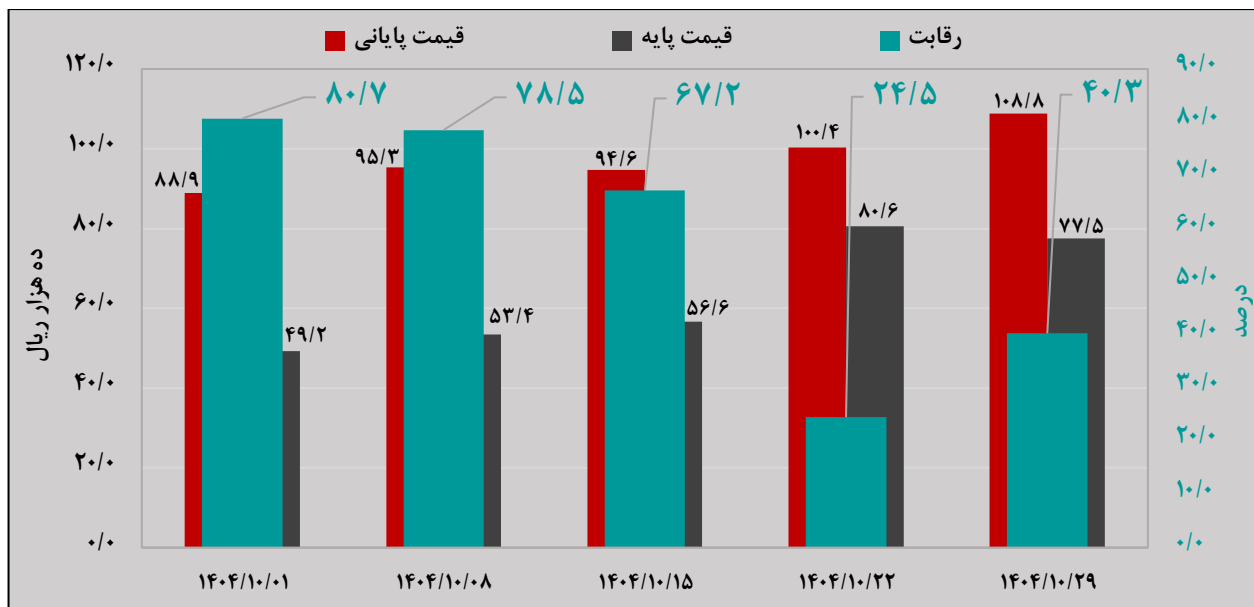

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۲-۳. رفتار قیمتی و میزان رقابت در معاملات روغن پایه؛ نفت پارس

شرکت نفت پارس دو نوع روغن پایه SN150 و SN500 را طی دی ۱۴۰۴ عرضه کرده است که در ادامه به بررسی قیمت‌های پایانی معاملات و قیمت‌های پایه این روغن‌های پایه طی بازه زمانی یادشده خواهیم پرداخت. شکل زیر میزان رقابت قیمتی SN150 نفت پارس را در معاملات بورس دی‌ماه نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود، رقابت قیمتی برای این محصول در سه عرضه اول این ماه بسیار بالا بوده (بیشترین رقابت ثبت شده برای این گرید در سه نوبت عرضه یادشده به میزان ۸۰/۷ درصد است) و در دو نوبت بعدی پس از افزایش قیمت‌های پایه عرضه تا حد محسوسی افت کرده است. هر چند به سختی می‌توان از رقابت قیمتی ۴۰ درصدی در آخرین نوبت عرضه SN150 چشم پوشید، اما در مقایسه با نوبت‌های اول عرضه کاهش قابل توجهی را شاهد هستیم.

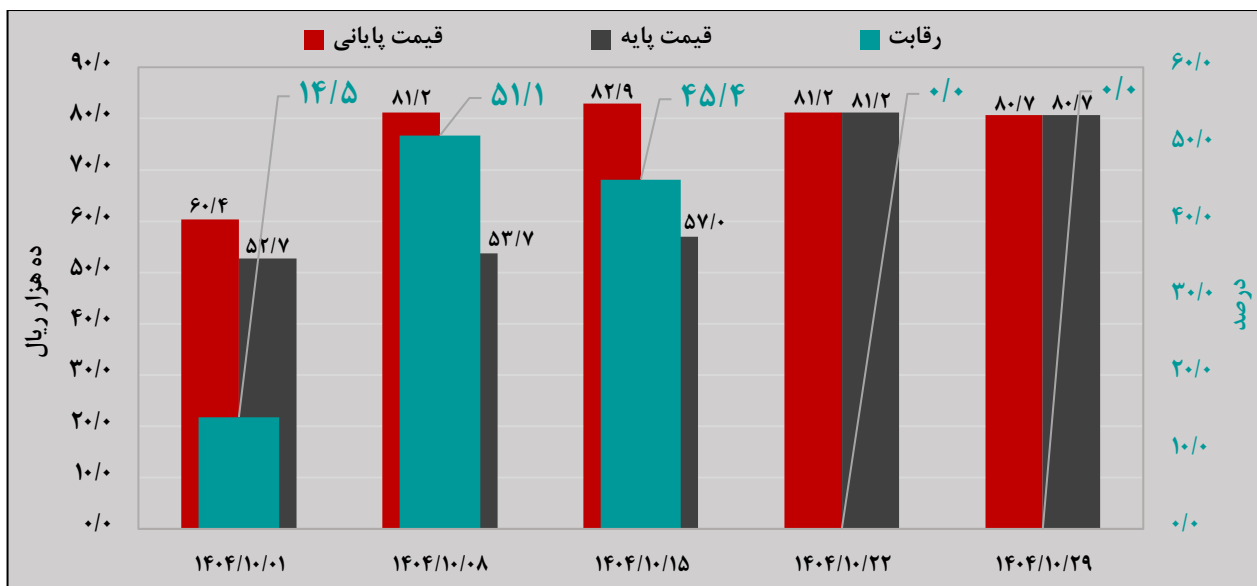
شکل ۲۳. میزان رقابت قیمتی روغن پایه SN150 شرکت نفت پارس؛ دی ۱۴۰۴

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

بررسی قیمت‌های پایه و پایانی SN500 نفت پارس نشان می‌دهد که این محصول نیز همانند دیگر گریدهای بررسی شده تا پیش از اجرای سیاست ارزی جدید بانک مرکزی در هر سه نوبت اول عرضه این گرید با رقابت قیمتی مواجه بوده است (رقابت در نوبت دوم عرضه به میزان ۵۱/۱ درصد به ثبت رسیده است). در دو نوبت نهایی عرضه، همزمان با افزایش قیمت‌های پایه عرضه به میزان تقریباً ۵۰ درصد، هیچ‌گونه رقابت قیمتی مشاهده نشده است که نشان می‌دهد بازار این نوع از روغن پایه بیش از این کسش برای افزایش نرخ نداشته و در نتیجه رقابتی بر سر قیمت پایانی صورت نگرفته است.

شکل ۲۴. میزان رقابت قیمتی روغن پایه SN500 شرکت نفت پارس؛ دی ۱۴۰۴

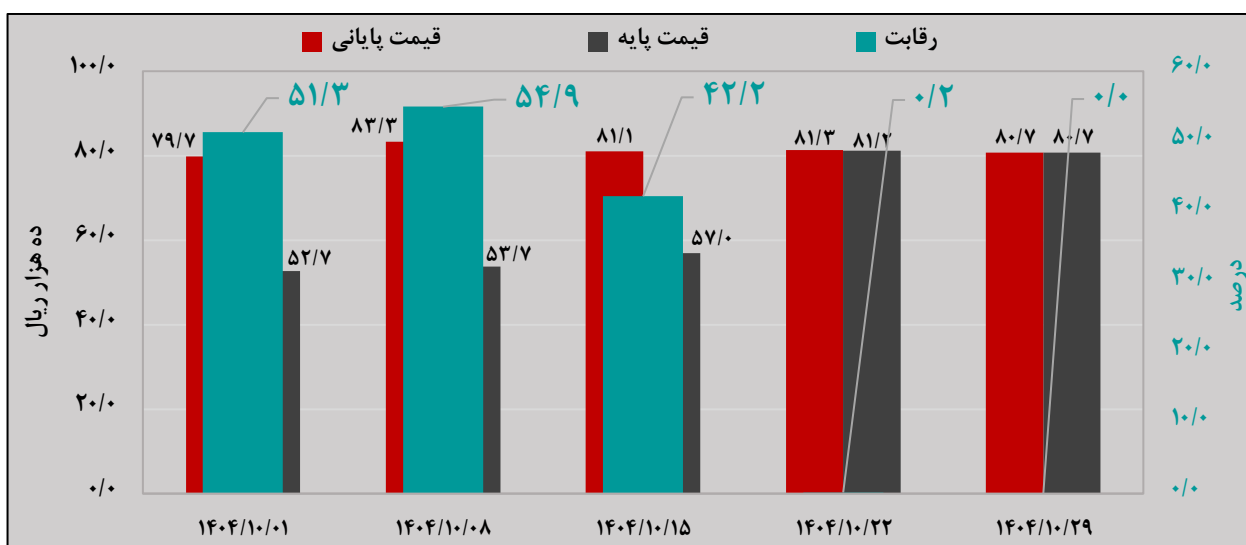

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۴-۲-۳. رفتار قیمتی و میزان رقابت در معاملات روغن پایه؛ نفت سپاهان

شرکت نفت سپاهان طی دی ۱۴۰۴ در پنج نوبت تک محصول SN500 را در بورس کالای ایران عرضه کرده است که بررسی قیمت‌های پایانی و قیمت‌های پایه عرضه این روغن پایه، طبق شکل زیر، نشان می‌دهد معاملات تک روغن پایه‌ی مجموعه مذکور با رقابت قیمتی مثبت در سه نوبت اول عرضه و به‌طور میانگین ۴۹/۵ درصدی طی سه هفته اول دی‌ماه مواجه بوده است. پس از اجرایی شدن سیاست ادغام تالار اول و دوم مبادله با یکدیگر، برای دو هفته انتهایی ماه مذکور تقریباً هیچ رقابت قیمتی ثبت نشده و افزایش قیمت‌های پایه عرضه SN500 تا نزدیک به ۵۰ درصد انگیزه برای رقابت از تولیدکنندگان سلب کرده است.

شکل ۲۵. میزان رقابت قیمتی روغن پایه SN500 شرکت نفت سپاهان؛ دی ۱۴۰۴

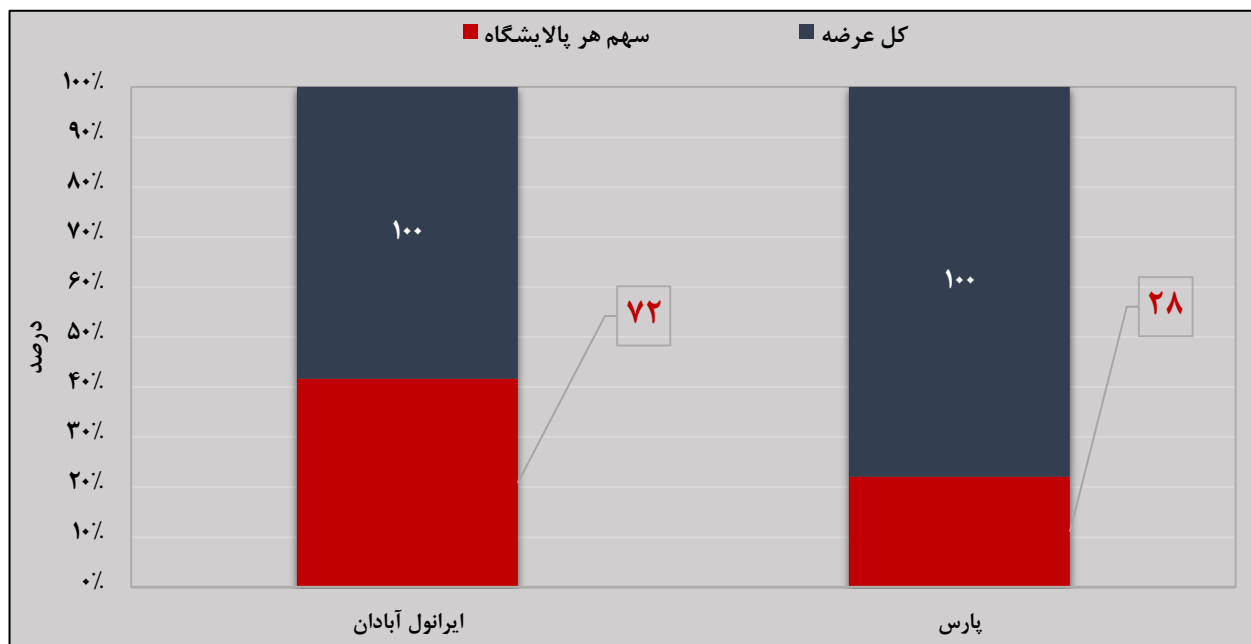

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۳. تحلیل ساختار بازار گزیده‌های مشترک روغن پایه و سهم تولیدکنندگان

بررسی عرضه روغن پایه در بورس کالای ایران طی دی‌ماه ۱۴۰۴ نشان می‌دهد که از میان گزیده‌های مطرح، تنها دو نوع SN150 و SN500 به‌صورت مشترک به ترتیب توسط دو و سه شرکت عرضه شده‌اند؛ به‌طور مشخص، گرید SN150 توسط نفت ایرانول آبادان و نفت پارس و گرید SN500 توسط نفت بهران، نفت پارس و نفت سپاهان ارائه شده است. این بخش، سهم هر یک از شرکت‌ها از این گزیده‌های مشترک و نقش آن‌ها در تأمین بازار مورد تحلیل قرار خواهد گرفت. شکل زیر سهم دو شرکت عرضه‌کننده روغن پایه SN150 از کل عرضه این محصول در بورس کالا طی دی‌ماه سال جاری را نشان می‌دهد. شرکت نفت ایرانول آبادان ۷۲ درصد از کل عرضه این گرید را به خود اختصاص داده است، در حالی که شرکت نفت پارس با در اختیار داشتن سهمی به اندازه ۲۸ درصد، بخش باقی‌مانده بازار را پوشش داده و نقش مکمل در تأمین تقاضای این محصول ایفا کرده است.

شکل ۲۶. سهم از مجموع عرضه روغن پایه SN150 به تفکیک پالایشگاه‌ها؛ دی ۱۴۰۴

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

همچنین، سهم سه شرکت عرضه‌کننده روغن پایه SN500 از کل عرضه این محصول در بورس کالا طی دی‌ماه سال جاری در شکل زیر نمایش داده شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، بخش عمده عرضه این گرید، معادل ۶۵ درصد، توسط شرکت نفت سپاهان انجام شده و سهم شرکت‌های نفت پارس و نفت بهران از کل عرضه آن در بورس کالا به ترتیب تنها ۲۵ و ۱۰ درصد بوده است.

شکل ۲۷. سهم از مجموع عرضه روغن پایه SN500 به تفکیک پالایشگاه‌ها؛ دی ۱۴۰۴

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

به‌طور کلی، نتایج بررسی بازار روغن پایه در دی‌ماه ۱۴۰۴ نشان می‌دهد که این بازار در اغلب گریدها با عدم تعادل معنادار میان عرضه و تقاضا مواجه بوده است. تقریباً تمامی تولیدکنندگان اصلی، به‌جز عرضه محدود برای استاک ایرانول، حجمی کمتر از نیاز بازار را در بورس کالا عرضه کرده‌اند؛ امری که بیانگر تداوم فشار تقاضا و محدودیت در سمت عرضه است. در این میان، گرید SN500 به‌ویژه از سوی نفت سپاهان با بیشترین شکاف عرضه و تقاضا روبه‌رو بوده و این موضوع جایگاه این شرکت را به‌عنوان بازیگر کلیدی در تأمین بازار این گرید تثبیت کرده است.

در بعد قیمتی، تحلیل معاملات نشان می‌دهد که رفتار رقابتی بازار به‌شدت تحت تأثیر تغییرات سیاست ارزی و افزایش سطح قیمت‌های پایه قرار گرفته است. در نیمه نخست ماه، رقابت قیمتی در اکثر گریدها قابل توجه بود و از کشش بالای تقاضا حکایت داشت؛ اما با اجرای سیاست ادغام تالارهای معاملاتی و اعمال نرخ ارز جدید، قیمت‌های پایه به سطحی رسید که عملاً انگیزه خریداران برای رقابت را تضعیف کرد. در نتیجه، در نیمه دوم ماه، در بسیاری از معاملات رقابت قیمتی کاهش یافت یا به‌طور کامل حذف شد، بی‌آن‌که نشانه‌ای از افت تقاضای واقعی در بازار مشاهده شود.

در نهایت، بررسی ساختار عرضه گریدهای مشترک نشان می‌دهد که بازار روغن پایه از تمرکز بالایی برخوردار است و به چند تولیدکننده محدود وابسته است. در گرید SN150، شرکت نفت ایرانول سهم غالب عرضه را در اختیار دارد و در گرید SN500 نیز نفت سپاهان نقش تعیین‌کننده‌ای در تأمین بازار ایفا می‌کند. این تمرکز عرضه سبب می‌شود هرگونه تغییر در سیاست‌های تولید، عرضه یا قیمت‌گذاری این شرکت‌ها، به‌سرعت بر تعادل بازار اثرگذار باشد و زمینه‌ساز افزایش حساسیت و نوسان در بازار روغن پایه در ماه‌های آتی شود.

۴. اسلاک واکس

در دی‌ماه ۱۴۰۴، اسلاک واکس توسط سه عرضه‌کننده اصلی شامل نفت ایرانول (تهران و آبادان)، نفت پارس و پالایش نفت پایا و همچنین پارافین واکس توسط نفت سپاهان در بورس کالای ایران ارائه شده است. در این بخش، ابتدا وضعیت عرضه و تقاضای هر عرضه‌کننده به تفکیک گرید مورد بررسی قرار می‌گیرد تا تصویری روشن از رفتار بازار و تعامل طرفین معامله ارائه شود. سپس، میزان رقابت قیمتی در معاملات هر محصول تحلیل می‌شود و در نهایت، برای گریدهایی که توسط بیش از یک عرضه‌کننده ارائه شده‌اند، سهم نسبی هر عرضه‌کننده از بازار استخراج خواهد شد تا شرایط رقابتی هر گرید روشن‌تر گردد.

۴-۱. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس در دی‌ماه به تفکیک شرکت و گرید

این بخش به بررسی وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس در دی‌ماه ۱۴۰۴ می‌پردازد و ارائه‌کنندگان مختلف را به تفکیک شرکت و گرید نشان می‌دهد. تحلیل این داده‌ها، تصویر واضحی از تعادل عرضه و تقاضا و فشار بازار برای هر محصول فراهم می‌کند.

۴-۱-۱. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس؛ نفت ایرانول

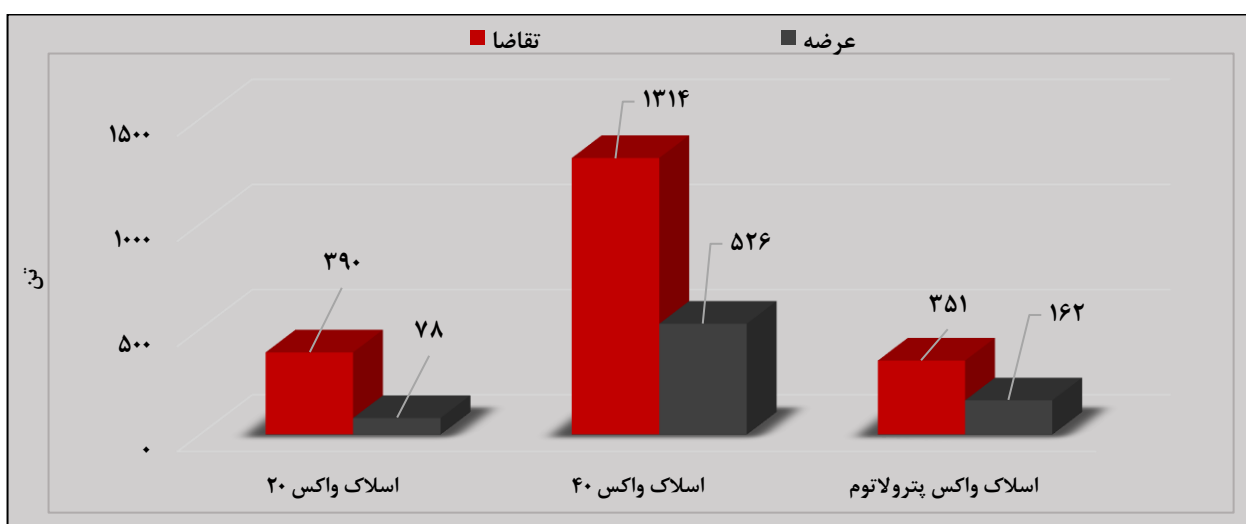
این مجموعه در دی‌ماه سال ۱۴۰۴ چهار نوع اسلاک واکس را در بورس کالای ایران عرضه کرد که عبارتند از: اسلاک واکس ۱۰ نفت ایرانول آبادان و اسلاک واکس ۲۰، اسلاک واکس ۴۰ و اسلاک واکس پترولاتوم نفت ایرانول تهران. در ادامه

وضعیت عرضه و تقاضای انواع اسلاک واکس برای دو شرکت نفت ایرانول تهران و نفت ایرانول آبادان به صورت جداگانه ارائه خواهد شد.

۴-۱-۱-۱. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس؛ نفت ایرانول تهران

نفت ایرانول تهران طی دی‌ماه سال جاری سه نوع اسلاک واکس در بورس کالا عرضه کرد که پیش‌تر به آن اشاره کردیم. حجم عرضه و تقاضای اسلاک واکس‌های یادشده در بورس کالای ایران برای بازه‌ی مذکور در شکل زیر آمده است. مطابق با این شکل، در ماه مورد بررسی تقاضا برای هر سه نوع اسلاک واکس تولیدی شرکت نفت ایرانول تهران در بورس کالا بیش از میزان عرضه آن‌ها بوده است. اسلاک واکس‌های تولیدی نفت ایرانول تهران، اسلاک واکس ۲۰، اسلاک واکس ۴۰ و اسلاک واکس پترولاتوم با فاصله‌ای به ترتیب معادل ۳۱۲، ۷۸۸ و ۱۸۹ تن میان عرضه و تقاضا مواجه بوده‌اند. در این میان کسری عرضه اسلاک واکس ۴۰ بیش از دیگر گریدهای تولیدی این شرکت بوده است که بیانگر فشار تقاضای قابل توجه بر این گرید است.

شکل ۲۸. وضعیت عرضه و تقاضای انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران؛ دی ۱۴۰۴

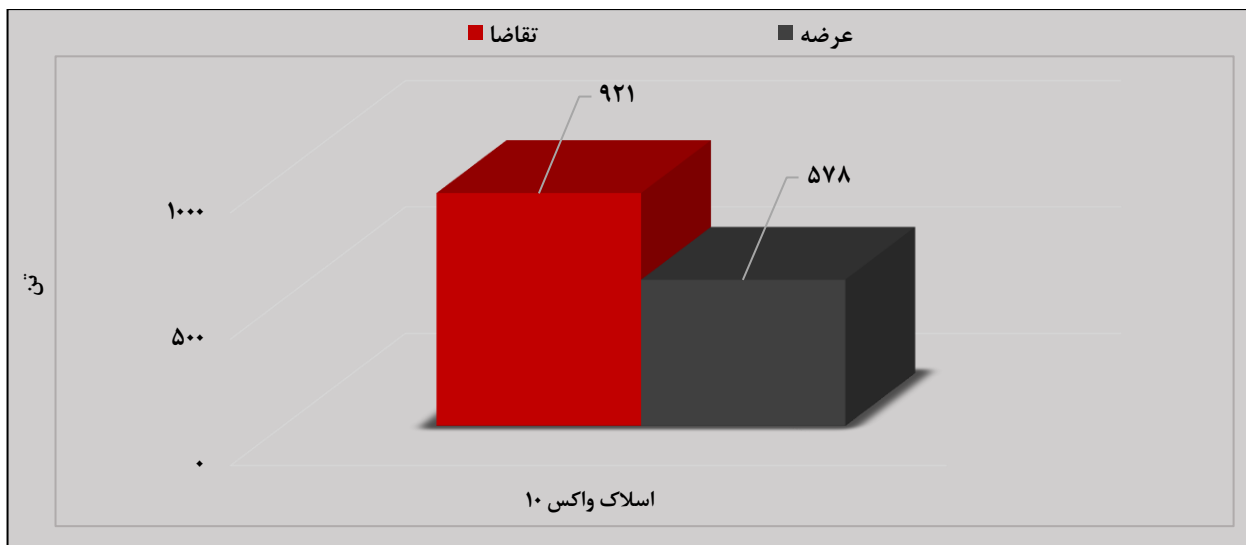

مأخذ: بورس کالای ایران.

۴-۱-۱-۲. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس؛ نفت ایرانول آبادان

شرکت نفت ایرانول آبادان طی دی‌ماه ۱۴۰۴ تنها یک گرید اسلاک واکس، یعنی اسلاک واکس ۱۰، را در بورس کالای ایران عرضه کرده است. وضعیت عرضه و تقاضای این محصول در بازه زمانی یادشده در شکل زیر ارائه شده است. مطابق با داده‌های شکل، در ماه مورد بررسی میزان تقاضا برای اسلاک واکس ۱۰ تولیدی این شرکت در بورس کالا از حجم عرضه آن فراتر بوده و شکافی معادل ۳۴۳ تن میان عرضه و تقاضا ثبت شده است.

شکل ۲۹. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول آبادان؛ دی ۱۴۰۴

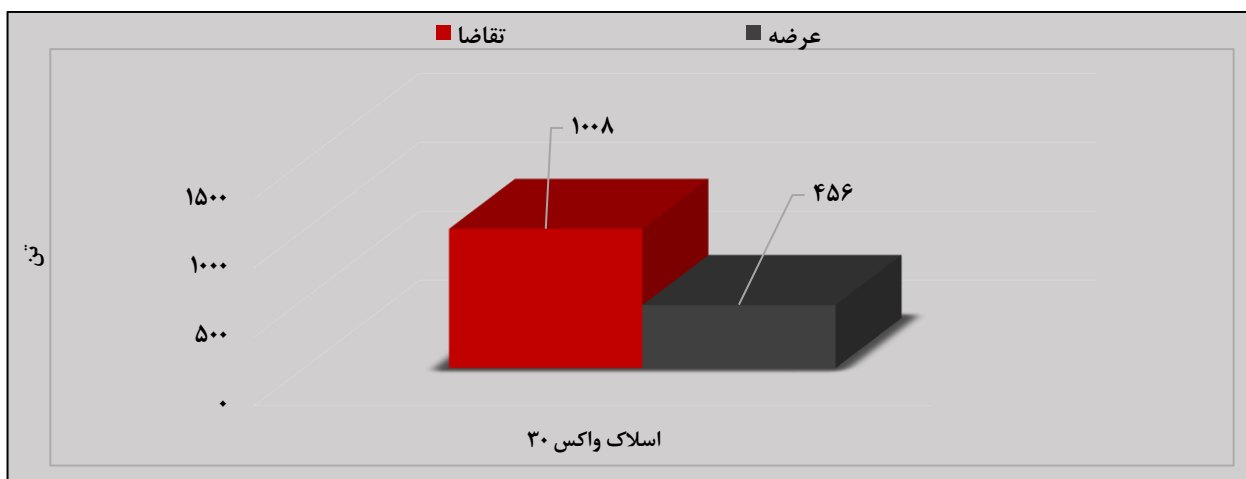

مأخذ: بورس کالای ایران.

۴-۱-۲. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس ؛ نفت پارس

نفت پارس در دی‌ماه سال ۱۴۰۴ تنها یک نوع اسلاک واکس، یعنی اسلاک واکس ۳۰، را در بورس کالای ایران عرضه کرده است. شکل زیر وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس یادشده توسط نفت پارس را در بورس کالای ایران در ماه مذکور نشان می‌دهد. مشاهده می‌شود که تقاضا در بورس کالا برای این نوع از اسلاک واکس در ماه دی از عرضه‌ی آن در سامانه یادشده به اندازه ۵۵۲ تن پیشی گرفته است، یعنی عرضه‌ای کمتر از نصف تقاضای ثبت‌شده.

شکل ۳۰. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت پارس؛ دی ۱۴۰۴

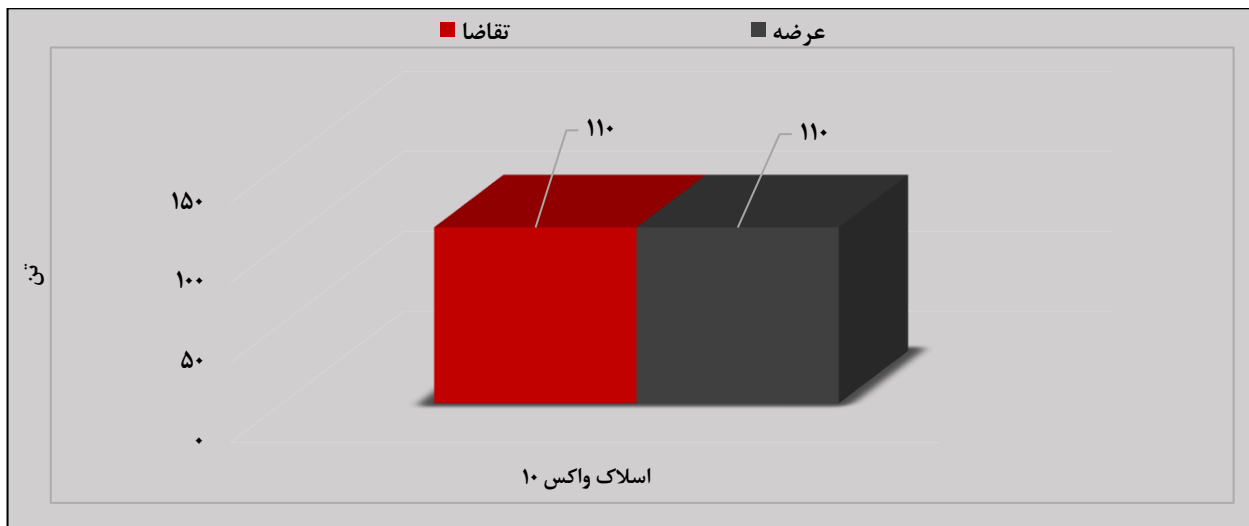
مأخذ: بورس کالای ایران.

۴-۱-۳. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس ؛ پالایش نفت پایا

شرکت پالایش نفت پایا در دی‌ماه سال ۱۴۰۴ همانند نفت ایرانول آبادان و نفت پارس در تولید انواع اسلاک واکس تک محصولی بوده و تنها اسلاک واکس ۱۰ را در بورس کالای ایران عرضه کرده است. شکل زیر حجم عرضه و تقاضای محصول

یادشده را نشان می‌دهد. طبق شکل ذیل و برخلاف روند شرکت‌های قبلی، اسلاک واکس ۱۰ نفت پایا در دی‌ماه سال جاری عرضه‌ای متناسب با تقاضای ثبت شده و به میزان ۱۱۰ تن برای این کالا در بورس داشته است.

شکل ۳۱. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت پالایش نفت پایا؛ دی ۱۴۰۴

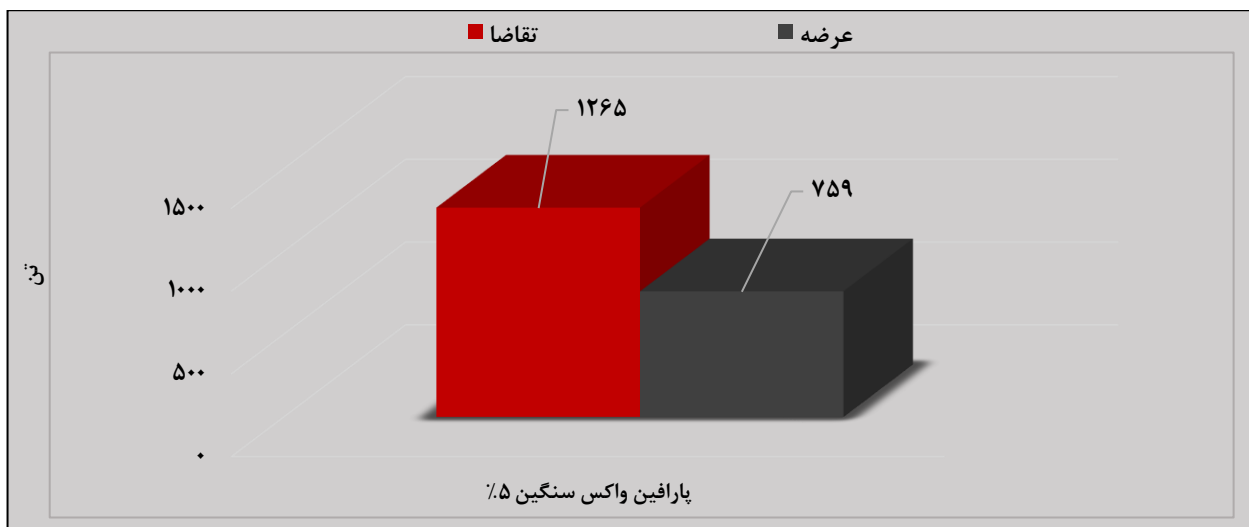
مأخذ: بورس کالای ایران.

۴-۱-۴. وضعیت عرضه و تقاضای پارافین واکس؛ نفت سپاهان

مجموعه نفت سپاهان تنها یک نوع پارافین واکس، پارافین واکس سنگین ۵٪، را در دی‌ماه سال ۱۴۰۴ در بورس کالا عرضه کرده است.

شکل زیر حجم عرضه و تقاضای پارافین واکس عرضه‌شده نفت سپاهان را طی دی‌ماه سال جاری نشان می‌دهد. همانطور که مشاهده می‌شود، پارافین واکس سنگین ۵٪ نفت سپاهان طی معاملات ثبت شده در دی‌ماه با کسری عرضه به میزان ۵۰۶ تن نسبت به تقاضای موجود برای آن در بورس کالا مواجه بوده است.

شکل ۳۲. وضعیت عرضه و تقاضای انواع پارافین واکس شرکت نفت سپاهان؛ دی ۱۴۰۴

مأخذ: بورس کالای ایران.

۴-۲. ارزیابی رفتار قیمتی و میزان رقابت در معاملات اسلاک واکس

این بخش به تحلیل شدت رقابت در معاملات اسلاک واکس بین خریداران و عرضه‌کنندگان می‌پردازد. تحلیل اختلاف میان قیمت پایه و قیمت نهایی معامله به ما امکان می‌دهد فشار تقاضا، سهم بازار هر تولیدکننده و میزان انعطاف‌پذیری بازار را ارزیابی کنیم.

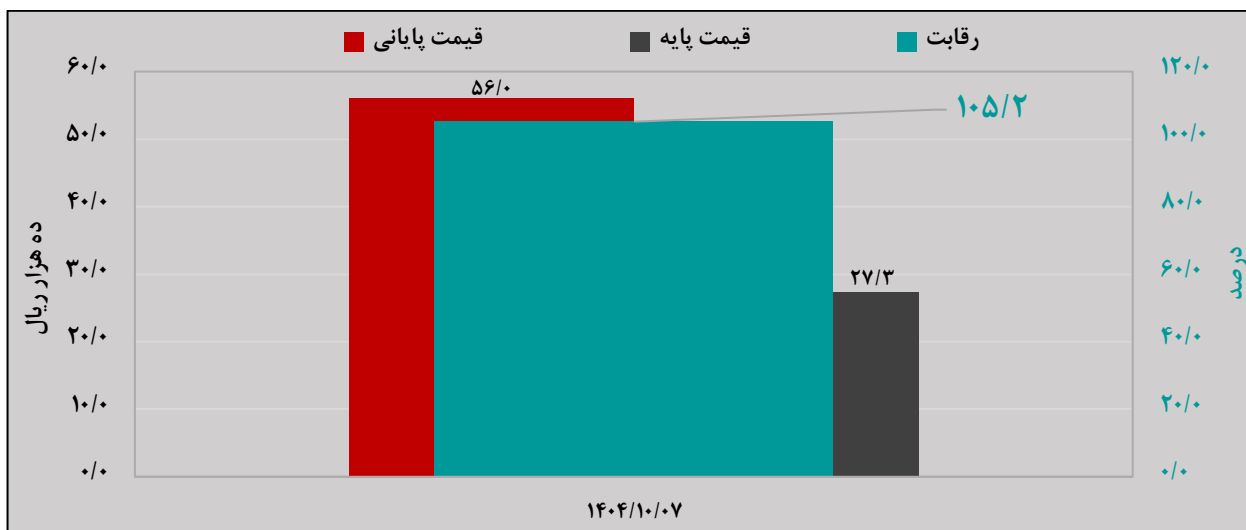
۴-۲-۱. رفتار قیمتی و میزان رقابت در معاملات اسلاک واکس؛ نفت ایرانول

در این بخش، برای سنجش شدت رقابت، اختلاف میان قیمت پایه و پایانی چهار نوع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول به تفکیک شرکت‌های زیرمجموعه (نفت ایرانول تهران و نفت ایرانول آبادان) به صورت جداگانه و در تمام نوبت‌های عرضه آن‌ها مورد ارزیابی قرار گرفته است.

۴-۲-۱-۱. رفتار قیمتی و میزان رقابت در معاملات اسلاک واکس؛ نفت ایرانول تهران

شکل زیر انحراف قیمت پایانی از قیمت پایه اسلاک واکس ۲۰ معامله‌شده در بورس کالای ایران را در تک‌نوبت عرضه دی‌ماه ۱۴۰۴ نشان می‌دهد. بررسی نسبت قیمت پایانی به قیمت پایه این محصول بیانگر شکل‌گیری رقابت قیمتی معادل ۱۰۵/۲ درصد است که حاکی از رقابت قابل توجه و ناشی از فشار سمت تقاضا در بورس کالا برای اسلاک واکس ۲۰ می‌باشد.

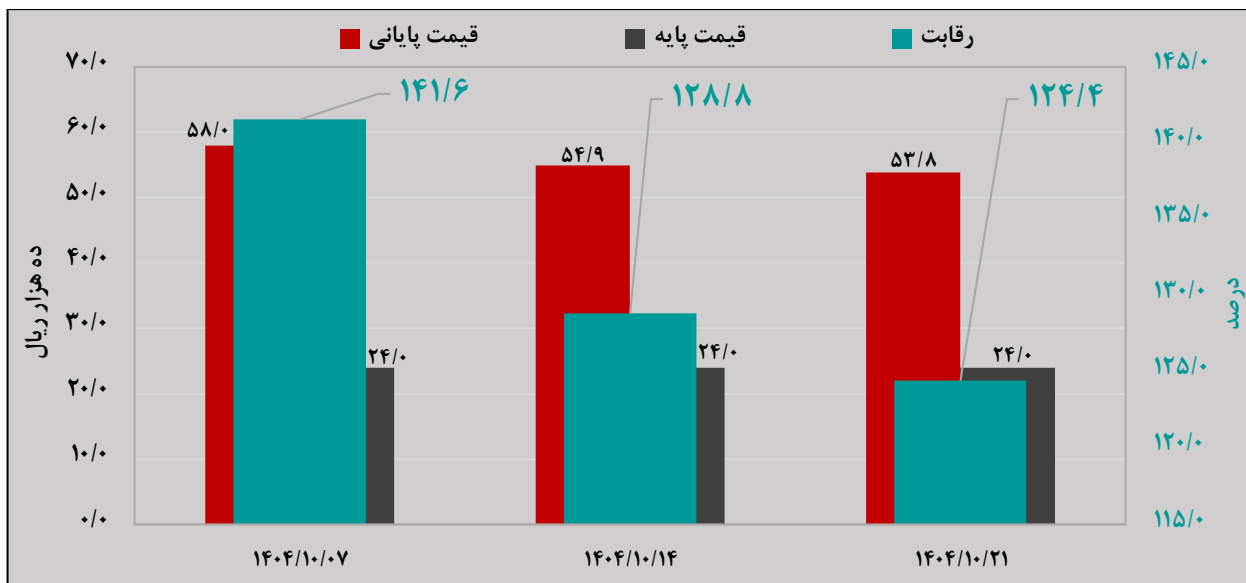
شکل ۳۳. میزان رقابت قیمتی اسلاک واکس ۲۰ شرکت نفت ایرانول تهران؛ دی ۱۴۰۴

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایه و پایانی اسلاک‌واکس ۴۰ نفت ایرانول تهران نشان می‌دهد که این محصول در هر سه نوبت عرضه طی دی‌ماه در بورس کالا با رقابت قیمتی بسیار بالایی مواجه بوده است. بیشترین شدت رقابت در اولین نوبت عرضه به ثبت رسیده که معادل ۱۴۱/۶ درصد بوده و در نوبت‌های دوم و سوم نیز وضعیت رقابت قیمتی اندکی کمتر و به ترتیب برابر ۱۲۸/۸ و ۱۲۴/۴ درصد بوده است. بدیهی است که وضعیت مذکور نشان از همان فشار تقاضای بالایی است که پیش‌تر در بررسی وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس ۲۰ ایرانول تهران به آن اشاره شد.

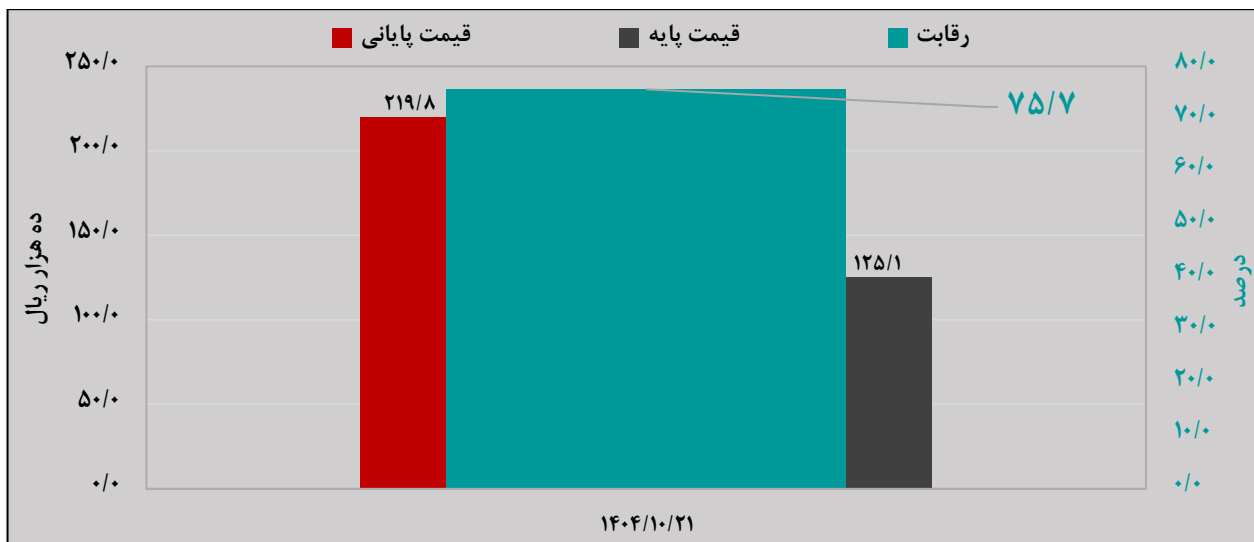
شکل ۳۴. میزان رقابت قیمتی اسلاک واکس ۴۰ شرکت نفت ایرانول تهران؛ دی ۱۴۰۴

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در نهایت، بررسی قیمت پایه و پایانی برای اسلاک واکس پترولاتوم نفت ایرانول تهران نشان می‌دهد که این نوع از اسلاک واکس در تک نوبت عرضه در بورس کالا در دی‌ماه ۱۴۰۴ به میزان ۷۵/۷ درصد رقابت قیمتی داشته است.

شکل ۳۵. میزان رقابت قیمتی اسلاک واکس پترولاتوم شرکت نفت ایرانول تهران؛ دی ۱۴۰۴

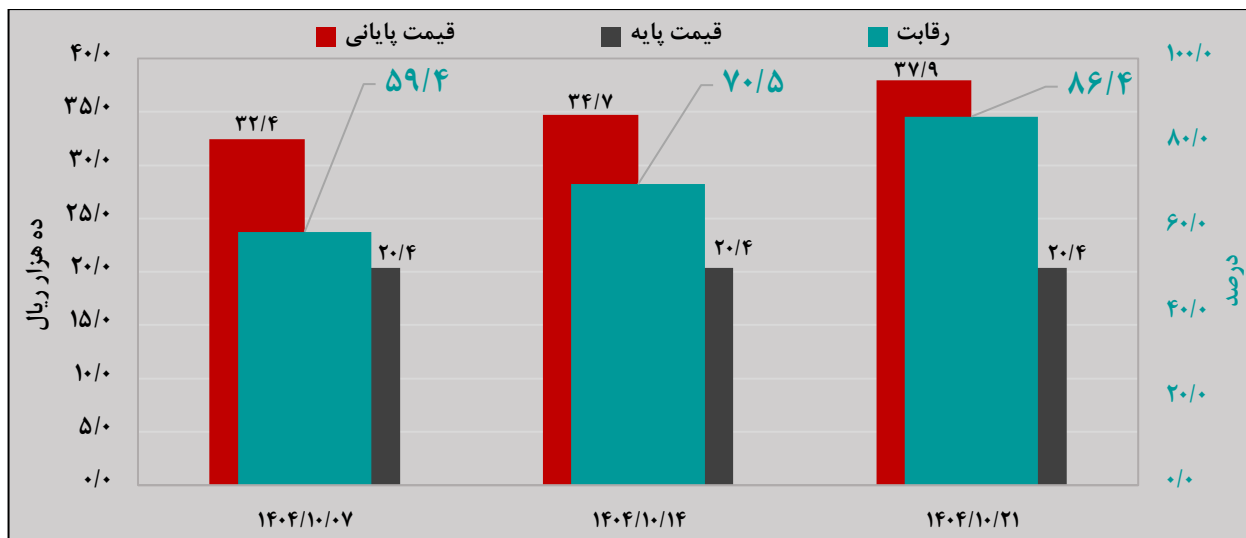

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۴-۲-۱-۲. رفتار قیمتی و میزان رقابت در معاملات اسلاک واکس؛ نفت ایرانول آبادان

بررسی قیمت‌های پایانی و پایه معاملات بورسی اسلاک واکس ۱۰ نفت ایرانول آبادان طی دی ۱۴۰۴ وجود رقابت قیمتی را در هر سه نوبت عرضه آن در بورس تأیید می‌کند. مطابق شکل زیر و همان‌طور که مشاهده می‌شود، در هر سه نوبت عرضه اسلاک واکس یادشده رقابت قیمتی ۶۰ درصدی و بالاتر بوده؛ که در این میان بیشترین میزان رقابت قیمتی مربوط به نوبت سوم عرضه و معادل ۸۶/۴ درصد بوده است.

شکل ۳۶. میزان رقابت قیمتی اسلاک واکس ۱۰ شرکت نفت ایرانول آبادان؛ دی ۱۴۰۴

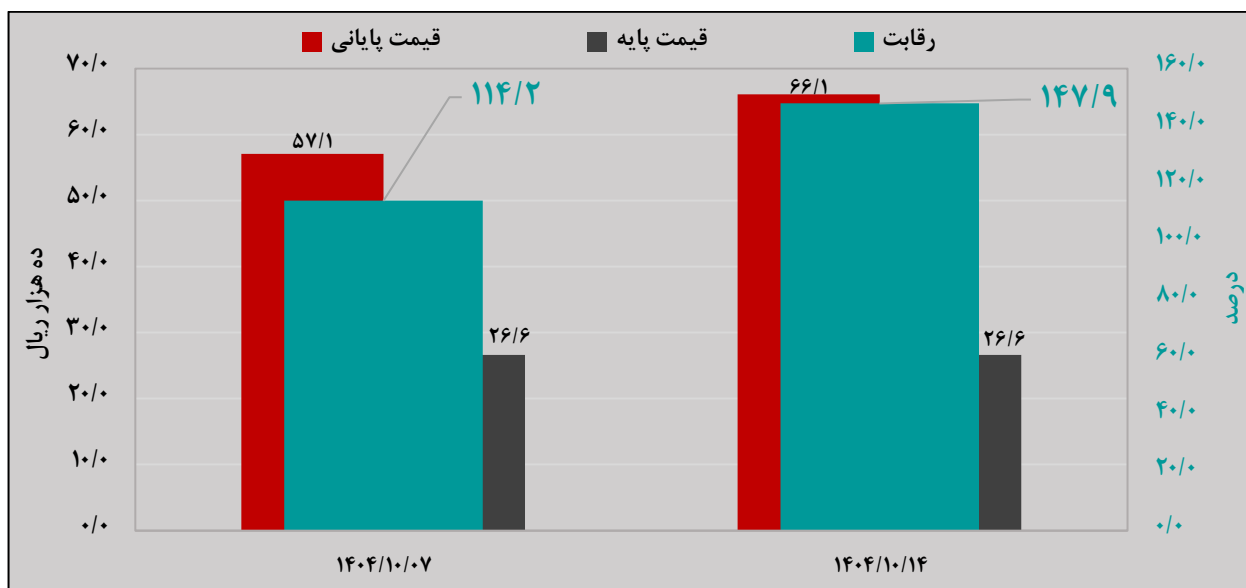
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۴. رفتار قیمتی و میزان رقابت در معاملات اسلاک واکس؛ نفت پارس

در این بخش، برای سنجش شدت رقابت، اختلاف میان قیمت پایه و پایانی تک نوع اسلاک واکس شرکت نفت پارس در تمام نوبت‌های عرضه آن مورد ارزیابی قرار گرفته است.

بررسی قیمت‌های پایانی میانگین موزون و قیمت‌های پایه عرضه اسلاک واکس ۳۰ در معاملات بورس کالای ایران طی دی‌ماه سال جاری، همان‌گونه که در شکل زیر مشاهده می‌شود، نشان می‌دهد که درصد رقابت قیمتی در تمامی معاملات این ماه، ارقامی قابل توجه بوده‌اند؛ به‌طوری‌که در دو نوبت عرضه این محصول در دی‌ماه درصد رقابت قیمتی به‌طور میانگین بیش از ۱۳۱ درصد بوده است.

شکل ۳۷. میزان رقابت قیمتی اسلاک واکس ۳۰ شرکت نفت پارس؛ دی ۱۴۰۴

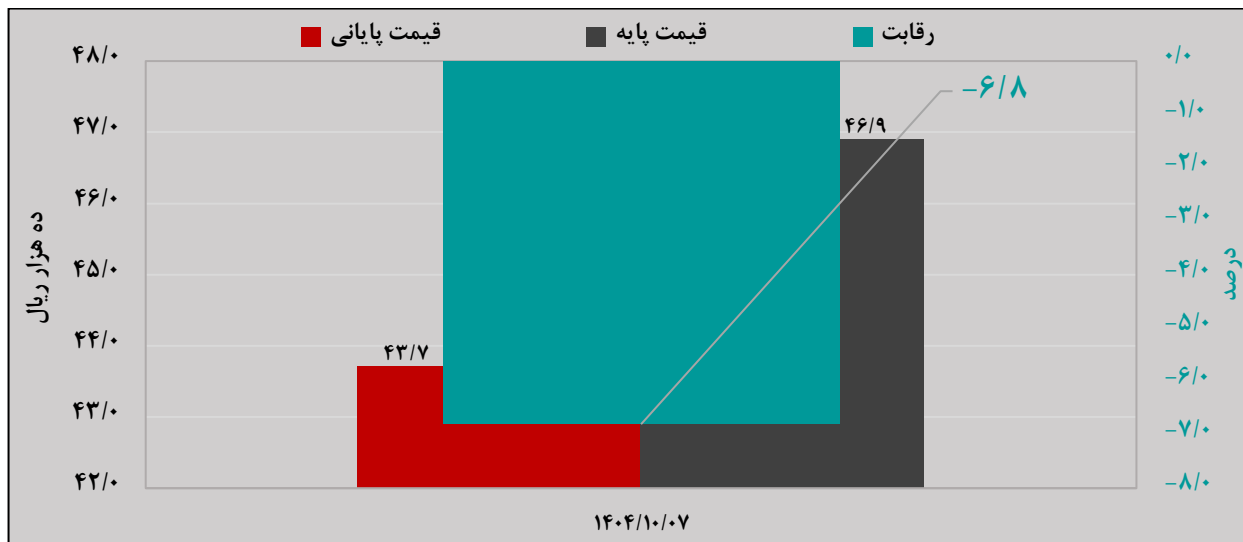

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۲-۴. رفتار قیمتی و میزان رقابت در معاملات اسلاک واکس؛ پالایش نفت پایا

در این بخش، برای سنجش شدت رقابت، اختلاف میان قیمت پایه و پایانی تک نوع اسلاک واکس شرکت پالایش نفت پایا در تمام نوبت‌های عرضه آن مورد ارزیابی قرار گرفته است.

شکل ۳۸. میزان رقابت قیمتی اسلاک واکس ۱۰ شرکت پالایش نفت پایا؛ دی ۱۴۰۴

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

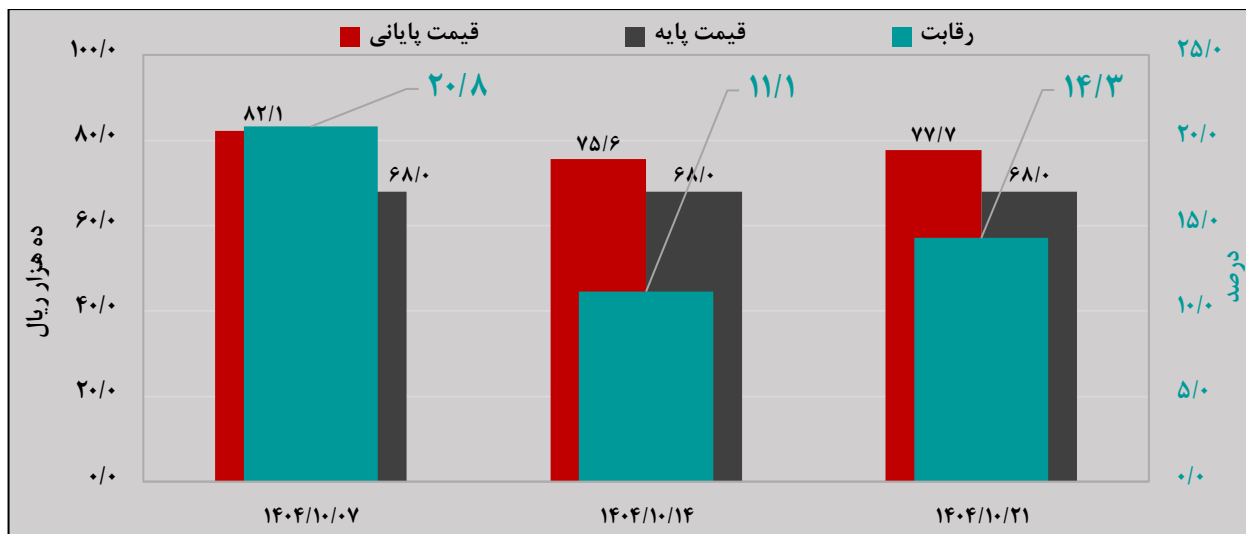
بررسی قیمت پایانی معامله و قیمت پایه عرضه برای تک محصول اسلاک واکس ۱۰ پالایش نفت پایا نشان می‌دهد که در تک نوبت عرضه این محصول، قیمت پایانی معامله کمتر از قیمت پایه عرضه آن بوده و رقابت قیمتی منفی برای آن به ثبت رسیده است.

۴-۲-۴. رفتار قیمتی و میزان رقابت در معاملات اسلاک واکس؛ نفت سپاهان

در این بخش، برای سنجش شدت رقابت، اختلاف میان قیمت‌های پایه و پایانی دو نوع پارافین واکس شرکت نفت سپاهان در تمام نوبت‌های عرضه آن‌ها مورد ارزیابی قرار گرفته است.

شکل زیر وضعیت رقابت قیمتی پارافین واکس سنگین ۵٪ عرضه شده توسط شرکت نفت سپاهان را در معاملات بورس کالا طی دی‌ماه سال جاری نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود، این محصول در اولین نوبت عرضه بالاترین سطح رقابت قیمتی ماه مورد بررسی را تجربه کرده که معادل ۲۰/۸ درصد بوده است و در دو نوبت دیگر نیز همواره رقابت قیمتی داشته است. در کل، در مقایسه با محصولات شرکت‌های قبلی رقابت‌های قیمتی برای این محصول طی دی‌ماه به مراتب کمتر بوده است.

شکل ۳۹. میزان رقابت قیمتی پارافین واکس سنگین ۵٪ شرکت نفت سپاهان؛ دی ۱۴۰۴

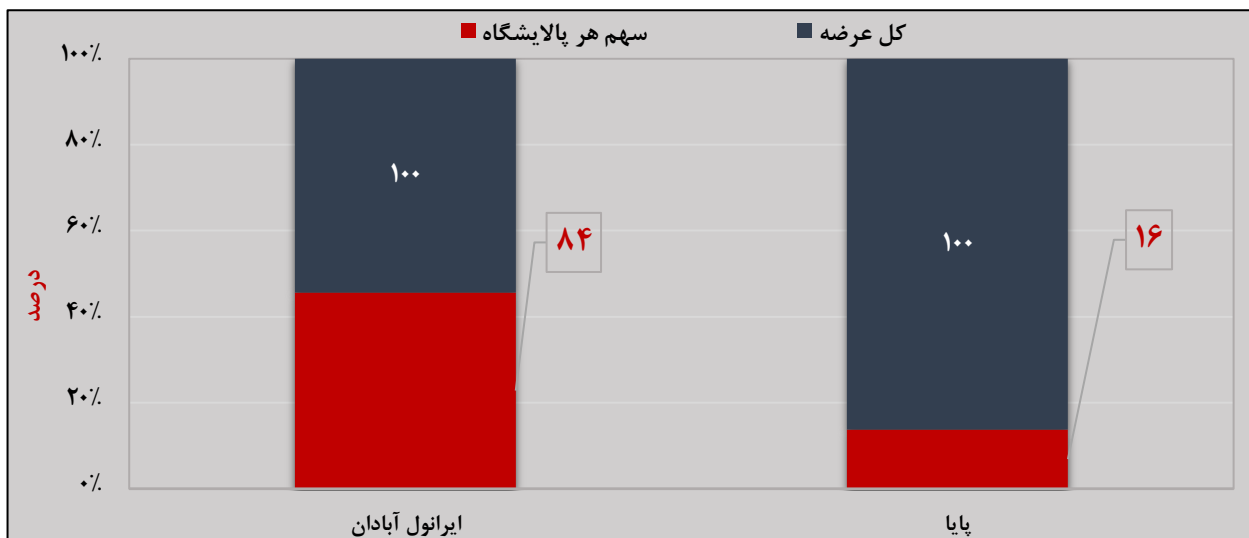
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۴. تحلیل ساختار بازار گریدهای مشترک اسلاک واکس و سهم تولیدکنندگان

این بخش با تمرکز بر گریدهای مشترک اسلاک واکس که توسط بیش از یک عرضه‌کننده در بورس کالا عرضه شده‌اند، به بررسی ساختار بازار و توزیع سهم هر شرکت می‌پردازد.

از میان گریدهای مختلف اسلاک واکس عرضه‌شده توسط شرکت‌های مذکور، تنها اسلاک واکس ۱۰ به صورت مشترک توسط دو عرضه‌کننده در بورس کالای ایران ارائه شده است. شکل زیر سهم شرکت‌های نفت ایرانول آبادان و پالایش نفت پایا را از مجموع عرضه کل اسلاک واکس ۱۰ طی دی‌ماه سال جاری نشان می‌دهد. مطابق شکل زیر، نفت ایرانول آبادان با سهم ۸۴ درصدی، بیشترین سهم را از عرضه این محصول در دی‌ماه داشته است. پالایش نفت پایا نیز با سهم ۱۶ درصدی در رتبه دوم عرضه محصول مذکور در بازه یادشده قرار دارد.

شکل ۴۰. سهم از مجموع عرضه اسلاک واکس ۱۰ به تفکیک پالایشگاه‌ها؛ دی ۱۴۰۴

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

بررسی معاملات اسلاک‌واکس و پارافین‌واکس در بورس کالای ایران طی دی‌ماه ۱۴۰۴ نشان می‌دهد که بازار این محصولات در اغلب گریدها با عدم تعادل معنادار میان عرضه و تقاضا مواجه بوده است. در اکثر موارد، حجم تقاضای ثبت‌شده از میزان عرضه فراتر رفته و این موضوع به‌ویژه در گریدهای اسلاک‌واکس ۲۰ و ۴۰ شرکت نفت ایرانول تهران و اسلاک‌واکس ۳۰ شرکت نفت پارس با شدت بیشتری مشاهده شده است. این وضعیت بیانگر تداوم فشار سمت تقاضا و محدودیت نسبی عرضه در بازار اسلاک‌واکس طی ماه مورد بررسی است.

تحلیل رفتار قیمتی معاملات نیز مؤید همین شرایط بازار است. در اغلب گریدها و نوبت‌های عرضه، اختلاف قابل توجه میان قیمت پایه و قیمت پایانی معامله ثبت شده که منجر به شکل‌گیری رقابت‌های قیمتی شدید، به‌ویژه در محصولات نفت ایرانول تهران و نفت پارس، شده است. سطوح بالای رقابت قیمتی در این گریدها نشان می‌دهد که خریداران برای تأمین نیاز خود ناگزیر به پذیرش قیمت‌هایی به‌مراتب بالاتر از قیمت پایه بوده‌اند. در مقابل، اسلاک‌واکس ۱۰ پالایش نفت پایا تنها موردی است که به دلیل تعادل نسبی عرضه و تقاضا، با رقابت قیمتی منفی مواجه شده و از این منظر رفتاری متفاوت از سایر عرضه‌کنندگان داشته است.

در نهایت، بررسی ساختار بازار گریدهای مشترک نشان می‌دهد که رقابت میان تولیدکنندگان در برخی گریدها محدود و متمرکز است. اسلاک‌واکس ۱۰ تنها گرید مشترک عرضه‌شده توسط بیش از یک شرکت بوده که در آن، نفت ایرانول آبادان با سهم غالب از عرضه، نقش تعیین‌کننده‌تری در شکل‌دهی به شرایط بازار داشته است. این تمرکز عرضه، در کنار فشار تقاضا در سایر گریدها، حاکی از آن است که بازار اسلاک‌واکس در دی‌ماه ۱۴۰۴ بیش از آن که رقابتی از منظر تعداد عرضه‌کنندگان باشد، تحت تأثیر محدودیت عرضه و شدت تقاضای مصرف‌کنندگان نهایی قرار داشته است.

جمع‌بندی

بررسی بازار محصولات میانی و خوراک زنجیره پالایش و پتروشیمی در دی‌ماه ۱۴۰۴ نشان می‌دهد که اغلب این بازارها با عدم تعادل ساختاری میان عرضه و تقاضا مواجه بوده‌اند؛ عدم تعادلی که بسته به ویژگی هر محصول، به اشکال متفاوتی در رفتار قیمتی، شدت رقابت و ساختار بازار بروز یافته است. تحلیل هم‌زمان سه مؤلفه عرضه و تقاضا، رفتار قیمتی و تمرکز عرضه‌کنندگان نشان می‌دهد که سیاست‌های قیمتی، تغییرات ارزی و میزان تمرکز در سمت عرضه، نقش تعیین‌کننده‌ای در نحوه کشف قیمت و شدت رقابت در بورس انرژی و بورس کالای ایران ایفا کرده‌اند.

۱. میعانات گازی

بازار میعانات گازی در دی‌ماه ۱۴۰۴ علیرغم فشار پایدار سمت تقاضا، رفتاری متفاوت از سایر محصولات مورد بررسی از خود نشان داده است. در تمامی عرضه‌ها، حجم تقاضای ثبت‌شده فراتر از مقادیر عرضه بوده و این موضوع حاکی از تداوم کسری عرضه در این بازار است. با این حال، این عدم تعادل کمی به شکل‌گیری رقابت قیمتی معنادار در معاملات منجر نشده و در اغلب موارد، قیمت‌های معامله‌شده دقیقاً در سطح قیمت پایه تثبیت شده‌اند.

این رفتار قیمتی را می‌توان نتیجه تعدیل انتظارات بازار در پی افزایش نرخ ارز مبادله‌ای و رشد قابل توجه قیمت‌های پایه دانست؛ به‌گونه‌ای که فشار تقاضا به‌جای رقابت قیمتی، در قالب پذیرش سطح بالاتری از قیمت‌ها تخلیه شده است. از

منظر ساختار بازار نیز، تمرکز بالای عرضه، با سهم غالب مجتمع گاز پارس جنوبی، موجب شده است که سمت عرضه نقش مسلطی در تعیین شرایط بازار ایفا کند. در مجموع، بازار میعانات گازی در دی‌ماه ۱۴۰۴ با تقاضای بالا، عرضه متمرکز و تعادل نسبی در سطح قیمتی جدید بوده است.

۲. وکیوم باتوم

برخلاف میعانات گازی، بازار وکیوم باتوم در دی‌ماه ۱۴۰۴ یکی از ملتهب‌ترین بازارهای مورد بررسی بوده است. شکاف عمیق میان عرضه و تقاضا، به‌طوری که مجموع تقاضای ثبت‌شده بیش از دو برابر حجم عرضه بوده، زمینه‌ساز رقابت‌های قیمتی بسیار شدید در تمامی نوبت‌های عرضه شده است. تمامی پالایشگاه‌ها بدون استثنا با رقابت قیمتی بالا مواجه بوده‌اند و در برخی موارد، شدت رقابت به سطوحی بسیار فراتر از میانگین‌های متعارف بازار رسیده است.

از منظر ساختار عرضه، تمرکز نسبی بازار در دست چند پالایشگاه بزرگ، به‌ویژه نفت اصفهان و نفت شازند، نقش مهمی در تشدید رقابت قیمتی ایفا کرده است. محدودیت عرضه سایر پالایشگاه‌ها در کنار نیاز بالای بازار، موجب شده است که کشف قیمت وکیوم باتوم به‌شدت تحت تأثیر فشار تقاضا قرار گیرد. در مجموع، بازار وکیوم باتوم در دی‌ماه ۱۴۰۴ را می‌توان بازاری با کمبود شدید عرضه، رقابت قیمتی فشرده و حساسیت بالا نسبت به تغییرات حجم عرضه دانست.

۳. روغن پایه

بازار روغن پایه در دی‌ماه ۱۴۰۴ نیز در اغلب گریدها با عدم تعادل میان عرضه و تقاضا همراه بوده است. تقریباً تمامی تولیدکنندگان اصلی، به‌جز موارد محدود، حجمی کمتر از نیاز بازار را عرضه کرده‌اند که این امر بیانگر فشار پایدار سمت تقاضا در بازار روغن پایه است. گرید SN500 به‌ویژه با کسری عرضه قابل توجه مواجه بوده و نقش شرکت‌هایی مانند نفت سپاهان را به‌عنوان بازیگران کلیدی این بازار پررنگ‌تر کرده است.

در بعد قیمتی، رفتار بازار روغن پایه به‌وضوح تحت تأثیر تغییرات سیاست ارزی قرار گرفته است. در نیمه نخست ماه، رقابت قیمتی بالا نشان‌دهنده کشش بالای تقاضا بوده، اما با افزایش محسوس قیمت‌های پایه در نیمه دوم ماه، انگیزه رقابت قیمتی کاهش یافته و در بسیاری از معاملات، قیمت‌ها در سطح پایه تثبیت شده‌اند. بررسی گریدهای مشترک نیز نشان می‌دهد که بازار روغن پایه از تمرکز بالایی برخوردار است و تغییر رفتار عرضه‌کنندگان اصلی می‌تواند به‌سرعت تعادل بازار را دستخوش تغییر کند.

۴. اسلاک واکس

بازار اسلاک‌واکس در دی‌ماه ۱۴۰۴ یکی از مصادیق بارز فشار تقاضا در محصولات میانی بوده است. در اغلب گریدها، تقاضای ثبت‌شده به‌مراتب بیش از عرضه بوده و این وضعیت به شکل‌گیری رقابت‌های قیمتی بسیار شدید منجر شده است. گریدهای اسلاک‌واکس ۲۰ و ۴۰ نفت ایرانول تهران و اسلاک‌واکس ۳۰ نفت پارس، بیشترین شدت رقابت را تجربه کرده‌اند که بیانگر کمبود عرضه و حساسیت بالای بازار این محصولات است.

در مقابل، اسلاک‌واکس ۱۰ پالایش نفت پایا تنها موردی است که به دلیل تعادل نسبی عرضه و تقاضا، با رقابت قیمتی منفی مواجه شده و رفتاری متفاوت از سایر عرضه‌کنندگان داشته است. بررسی ساختار بازار نیز نشان می‌دهد که تنوع عرضه‌کنندگان در گریدهای اسلاک‌واکس محدود بوده و تنها در یک گرید رقابت میان دو تولیدکننده شکل گرفته است.

این تمرکز عرضه، در کنار فشار تقاضا، موجب شده است که بازار اسلاک‌واکس بیش از آنکه رقابتی از منظر تعداد بازیگران باشد، تحت تأثیر کمبود عرضه قرار گیرد.

در مجموع، نتایج این گزارش نشان می‌دهد که بازار محصولات میانی پالایشی و پتروشیمی در دی‌ماه ۱۴۰۴ عمدتاً با عدم تعادل ساختاری میان عرضه و تقاضا مواجه بوده است. با این حال، واکنش بازار به این عدم تعادل در هر محصول متفاوت بوده است؛ به‌طوری که در بازارهایی مانند وکیوم باتوم و اسلاک‌واکس، فشار تقاضا به رقابت‌های قیمتی شدید انجامیده، در حالی که در بازار میعانات گازی و بخشی از بازار روغن پایه، افزایش قیمت‌های پایه و تغییرات سیاست ارزی، نقش مهارکننده رقابت قیمتی را ایفا کرده‌اند.

این تفاوت‌ها نشان می‌دهد که صرفاً حجم عرضه و تقاضا تعیین‌کننده رفتار بازار نیست، بلکه ساختار عرضه، میزان تمرکز تولیدکنندگان و سیاست‌های قیمتی و ارزی نیز نقشی کلیدی در شکل‌گیری نتایج معاملاتی دارند. تداوم محدودیت عرضه در کنار تمرکز بازار، می‌تواند در ماه‌های آتی به افزایش حساسیت قیمت‌ها و تشدید نوسانات منجر شود؛ مگر آنکه با افزایش عرضه، تنوع‌بخشی به تولید یا اصلاح سازوکارهای قیمت‌گذاری، بخشی از فشار موجود در این بازارها تعدیل گردد.

About us

The section of oil, gas and petro-chemistry is the up-most and first industrial vantage of the country and the pivot of the Economy of Iran. Regarding the importance of this section and the need for coordinating and organizing the most active people in the field of production and exporting oil, gas, and petrochemical products, some forethoughtful and job- makers in the private section of the country decided to come together to fight against the threats by using the opportunity of mass intelligence and potentials.

2023 Iranian Oil, Gas and Petrochemical products exports' association All Rights Reserved.

OPEX Publications

Website: <http://www.opex.ir>

Contact information: <http://www.opex.ir/en/aboutus/contactus>